

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Katarina Mikić

**METODE POTICANJA ČITANJA I RAZVOJ PRIPOVJEDNIH
SPOSOBNOSTI UČENIKA MLAĐE ŠKOLSKE DOBI**

DIPLOMSKI RAD

Osijek, 2016.

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

FAKULTET ZA ODGOJNE I OBRAZOVNE ZNANOSTI

Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

**METODE POTICANJA ČITANJA I RAZVOJ PRIPOVJEDNIH
SPOSOBNOSTI UČENIKA MLAĐE ŠKOLSKE DOBI**

DIPLOMSKI RAD

Predmet: Metodika hrvatskoga jezika

Mentorica: doc. dr. sc. Lidija Bakota

Studentica: Katarina Mikić

Modul: C (Engleski jezik)

Osijek

rujan, 2016.

SAŽETAK

Sposobnost je čitanja postala sastavni dio čovjekova života. To je vještina bez koje čovjek u današnje vrijeme ne može te ju je potrebno usvojiti već u ranoj dobi. Zadatak je učitelja čitanje predstaviti kao važnu aktivnost te razviti djetetovu ljubav prema čitanju. Ukoliko se dijete od malih nogu motivira na pravi način, čitanje će mu postati poželjna aktivnost te će ono čitati i u svoje slobodno vrijeme, a ne samo u školi. Ulogu u razvoju motivacije za čitanje nemaju samo učitelji, već i roditelji, ali i razni projekti koji se održavaju unutar razreda ali i na nacionalnoj razini. U današnje vrijeme, uz razvoj tehnologije, zanimanje za knjigu slabi te učenike treba više i češće poticati na čitanje – bilo ono u funkcionalne svrhe ili čitanje iz užitka. Koristeći se suvremenim metodama, plakatima, igrama i sl. učitelj bi trebao probuditi želju učenika za čitanjem književnoga teksta. Postoji velik broj metoda kojima učenike možemo poticati na prepričavanje priče, pričanje priča te smišljanje priča, a neke od njih su: *Živa priča*, *Knjižni pano*, *Svitak priča*, *Škrinjica uspomena*, *Slikovnica bez teksta*, *Priča iz kutije* i dr. Njihovim se korištenjem razvijaju učenička mašta, želja za sudjelovanjem u nastavi, kreativnost, motivacija za čitanjem i pripovjedne sposobnosti učenika, stoga je njihova primjena korisna u provođenju nastavnoga procesa.

Ključne riječi: *čitanje, čitatelj, metode poticanja čitanja, pripovjedne sposobnosti*

SUMMARY

The ability of reading has become an integral part of our life. Nowadays, it is a necessary skill and must have been adopted already at an early age. The task of the teacher is to present reading as an important activity and to develop a child's love of reading. If the child is being motivated in the right way from an early age, reading will become a desirable activity and the child won't read only in school but also in its spare time. Teachers are not the only one playing the role in the reading motivation development, but also parents as well as the various projects which are held within the class and at the national level. Nowadays, with the development of the technology, children often lose interest in reading so teachers should encourage pupils to read more – whether the reading is for a pleasure or in a functional purpose. By using modern reading methods, posters, games, etc. the teacher should increase the pupils' desire to read literary texts. There are a lot of methods that could be used for encouraging pupils to retell the stories, storytelling, and coming up with a story and some of them are: Live story, the Billboard book, Roll story, Treasure chests of memories, A picture book without text, The story out of the box, etc. They are used for student imagination development, participation in teaching, creativity and motivation development as well as development of pupils' narrative ability.

Key words: *reading, the reader, methods for reading encouragement, narrative skills*

SADRŽAJ

I. TEORIJSKI DIO	8
1.UVOD.....	8
2.ČITANJE	9
3. ČITATELJ	11
4. VRSTE ČITANJA.....	13
4.1. Čitanje naglas	14
5. RAZVOJ ČITANJA	16
5.1. Predčitačke vještine.....	16
5.2. Čitačke vještine	18
6.VAŽNOST ČITANJA.....	19
7.RAZVOJ MOTIVACIJE ZA ČITANJE	21
7.1. Uloga obitelji/roditelja	21
7.2. Uloga škole.....	23
7.3. Vrste čitačke motivacije	25
7.4. Projekti	26
7.4.1. Nacionalni projekti.....	26
7.4.2. Čitateljska putovnica.....	27
8.METODE POTICANJA ČITANJA	28
8.1. Prepričavanje priče.....	29
8.1.1. Živa priča	29
8.1.2. Knjižni pano	30
8.1.4. Svitak priča.....	32

8.2. Pričanje priča.....	33
8.2.1. Škrinjica uspomena	33
8.3. Stvaranje priče.....	34
8.3.1. Slikovnica bez teksta.....	34
8.3.2. Četiri slike – priča.....	34
8.3.3. Priča na zemljovidu.....	35
8.3.4. Priča iz kutije	35
8.4. Kreativne igre s pričama	36
II. PRAKTIČNI DIO.....	37
1. UVOD.....	37
2. PROVEDBA METODE <i>Živa priča</i>	38
3. PROVEDBA METODE <i>Svitak priča</i>	41
5. PROVEDBA METODE <i>Priča iz kutije</i>	45
5. ZAKLJUČAK.....	50
III. LITERATURA.....	51
IV. PRILOZI.....	52

I. TEORIJSKI DIO

1.UVOD

Čitanje je neophodno u životu čovjeka. Ono nas vodi novim znanjima, umijećima, svjetovima. Ovladavanjem postupka čitanja otkrivamo potpuno novi svijet informacija, mogućnosti, priča. Naglasak na važnosti čitanja možemo pronaći i u odgojno-obrazovnom području, gdje se od samih početaka procesa obrazovanja učenici osposobljavaju upravo za to. Čitanje uz školovanje postaje sastavni dio života učenika. Sati Hrvatskoga jezika, kao i svi drugi, zahtijevaju od učenika korištenje čitačkih sposobnosti.

Na satu je književnosti cilj približiti književno djelo učenicima. Upoznavanjem novih riječi, razvojem kritičkoga mišljenja o napisanome, shvaćanjem poruke koju nosi književno djelo kao i motiviranjem učenika za samostalno čitanje, cilj će nastavnoga sata biti ostvaren. Tijekom obrazovanja i radnoga iskustva brojni su učitelji ostali pri poštivanju već tradicionalno određenih etapa sata kojima se pristupa književnim djelima u nastavi. Današnje društvo svjedok je brojnim promjenama. Te se promjene najviše odražavaju na razvoj znanosti i tehnologije. Učitelji odgajaju nove generacije, koje odrastaju upravo pod utjecajem novih tehnologija. Promjene se događaju veoma brzo. Ipak, obrazovanje još uvijek promjene nije u potpunosti prihvatilo.

Brojni učitelji koriste tradicionalne metode u strahu od novoga, drugačijega. Obrazovanje učenika mlađe školske dobi zahtijeva izmjenu brojnih aktivnosti kako bi se održala učenička koncentracija. Uvođenjem novih sadržaja potiče se želja učenika za sudjelovanjem u samom odgojno-obrazovnom procesu. Novi nastavni sadržaji mogu uvelike pomoći razvoju dječje želje za čitanjem. Jedan je od načina motiviranja učenika za rad korištenje novih metoda poticanja čitanja. Upravo je takvo motiviranje učenika bilo ključno za izradu ovoga rada.

2.ČITANJE

"Ljudi koji nikada nisu shvatili što je čitanje, ono pravo čitanje, s dušom, nisu ni svjesni koliko su puno izgubili."(Peti-Stantić, Stantić, 2009:6)

U suvremenom se svijetu sve više pozornosti pridaje ljudskim pravima. Jedno je od osnovnih ljudskih prava i pravo na čitanje. Ono je temeljna potreba suvremenoga čovjeka koja omogućava opstanak u svijetu prepunom informacija, a posljedica je kulturnoga razvoja čovječanstva. D. Rosandić (2005:175) kaže: "Čitanje je višestruko složena djelatnost: tjelesna, duhovna, jezična, spoznajna, komunikacijska, stvaralačka. Pri čitanju angažirane su oči tj. čitanje se očituje kao fiziološki proces. Čitanje je doživljajno-spoznajni proces, jezična djelatnost, komunikacija i stvaralačka djelatnost."

"Čitanje kao vještina, psihološki proces i najnovija evolucijska prilagodba živčanog sustava potrebama komunikacije i kulture proučava se odavno. To je vještina bez koje moderni čovjek ne može i važno je usvojiti je u dječjoj dobi jer na toj vještini počiva u velikoj mjeri djetetova spoznaja svijeta i mogućeg budućeg profesionalnog osposobljavanja."(Čudina-Obradović, 2014:9) Djetetovim se polaskom u školu njegovo govorno okruženje nadopunjava onim pisanim te će dotadašnja pretežno oralno-auditivna komunikacija sve više postajati pisano-vizualna. "Usvajanje vještine čitanja najvažniji je zadatak djeteta u početnom školovanju i savladavanje tog zadatka otvara mu put za gotovo sve kasnije učenje."(Čudina-Obradović, 2008:17) Nakon što ovladamo tehnikom čitanja, ono za nas postaje jednostavna, svakodnevna aktivnost. "Kad naučimo dobro čitati, to obavljamo automatski, nismo ni svjesni nekog "posla", čitanje nam je poput disanja. Ne, zapravo ne poput disanja, čitanje nam se čini jednostavno poput gledanja." (Čudina-Obradović, 2000:9)

Čitanje je i danas, u 21. stoljeću vjerojatno najstarija i najviše korištena vještina kojom se koristimo prilikom učenja i stjecanja znanja. Vještina čitanja uvelike može utjecati na uspješnost djeteta tijekom školovanja. Zadatak je upravo nas, učitelja, usmjeriti dijete ka razvoju čitačkih sposobnosti. "Uspješno čitanje pretpostavlja ponajprije aktivno prilaženje

tiskanom tekstu, tj. nastojanje da se utvrde činjenice i pojmovi koji će zadovoljiti neku specifičnu potrebu. Prema tome, može se govoriti o različitim aspektima čitanja: o racionalnom, spoznajnom, informacijskom itd. Čitanje nije samo jedna vještina, nego skup različitih vještina koje svoju pravu vrijednost očituju tek kad ih prati neprekidan porast misaone aktivnosti učenika pri čitanju i njegova sve veća samostalnost u radu s knjigom.

Čitanje ne služi samo sebi, već ostvarivanju drugih važnih ciljeva, ponajprije učenju u najširem značenju te riječi. (Kobola, 1977:194.) Nakon što dijete usvoji vještinu čitanja, čitanje postaje automatizmom. Dijete više ne obraća pozornost ni na što drugo osim na sadržaj, tj. poruku onoga što čita. Vještina čitanja djetetu otvara vrata u potpuno novi svijet informacija, podataka, mašte. "Na području osobnoga razvoja čitanje nudi djetetu mogućnosti širenja vlastitoga iskustva i spoznaju iskustava drugih ljudi i drugačijih kultura. Tako mu da je mogućnost i izazov za razmišljanje o vlastitom iskustvu i razumijevanju svijeta, omogućuje fantazijsko doživljavanje i spoznavanje u vlastitoj stvarnosti (još) nedoživljenih ljudskih mogućnosti i rješenja spornih situacija i problema."(Grosman, 2010:136)

3. ČITATELJ

"Čitatelj/čitateljica je osoba koja čita tekst, tj. posjeduje sposobnost dekodiranja pisanih znakova određenoga jezika i primanja informacija koje se tim znakovima prenose. Ta sposobnost postiže se, po pravilu, u prvome razredu osnovne škole i razvija se tijekom cijeloga života. (Rosandić, 2005:190)

U današnje vrijeme napretka tehnologije i ubrzanog načina života, sve je manje one djece koja će za zabavu izabrati čitanje. U vrijeme kada svaki dom nije imao računalo, slobodno vrijeme često se provodilo čitajući knjige. Ipak, knjiga i danas ima svoje prednosti nad modernim tehnologijama.

Dječji je svijet prepun mašte, a on raste čitajući. "Čitatelj čitanjem oživljava imaginarne, zamišljene svjetove koje je autor vidio dok je pisao ono što čitamo. Ali svaki čitatelj to čini na poseban, samo sebi svojstven način, zato što su svjetovi koji izranjaju iz teksta obogaćeni svijetom svakoga od nas." (Peti-Stantić, Stantić, 2009:6)

Zadatak je učitelja predstaviti čitanje kao izrazito važnu aktivnost te pomoću brojnih metoda približiti književni sadržaj na što bolji način kako bi dijete razvilo ljubav prema knjizi te se s vremenom razvilo u strastvenoga čitatelja.

Na temelju određenih kriterija utvrđeno je nekoliko tipova čitatelja/čitateljica, uključujući najraniju dob čitatelja pa sve do onih koji se nalaze na kraju srednjoškolskoga obrazovanja.

U knjizi Dragutina Rosandića *Metodika književnoga odgoja* objavljenoj 2005. godine na stranicama 191-192 autor je knjige naveo nekoliko tipologija čitatelja/čitateljica.

Prva tipologija, ona prema njemačkom psihologu Volgastu, datira iz 1895. godine. Prema njemu, postoje ovi tipovi čitatelja/čitateljica:

- neobuzdan, nekritički čitatelj/čitateljica, čitatelj/čitateljica koji/koja mnogo čita
- čitatelj/čitateljica koji/koja malo čita (podvrste: dinamično-pragmatičan tip, introvertiran-fantastičan tip)
- aktivni čitatelj/čitateljica, koji postavlja određeni cilj čitanja
- postojan tip, koji se usmjeruje prema određenoj vrsti knjiga
- ovisni (poslušni) tip čitatelja/čitateljice, koji se podređuje rukovođenju, pedagoškim zahtjevima
- čitatelj/čitateljica koji/koja čita bez određenoga sustava, nikada se ne vraća pročitano

Bambergerova se tipologija odnosi na djecu i mladež, te obuhvaća sljedeće tipove čitatelja:

- Romanistični tip: najradije čita fantastičnu i znanstveno-fantastičnu literaturu
- Realistični tip: najradije čita knjige o svijetu koji ga okružuje, u knjigama želi upoznati ljude, međuljudske odnose i životnu stvarnost
- Intelektualni tip: čitanjem želi razjasniti i objasniti pojave u svijetu
- Estetski tip: u knjizi traži doživljaj ljepote

Mnogi autori smatraju kako bi definicija idealnoga tipa čitatelja trebala uključivati one čitatelje koji istinski znaju uživati u čitanju te koji prilikom toga procesa čitanja mogu rasuđivati, kao i duboko promišljati o pročitano.

4. VRSTE ČITANJA

"Većina se autora, znanstvenika i stručnjaka, slaže da postoje dvije osnovne vrste čitanja: čitanje iz užitka i funkcionalno čitanje. Unutar te dvije osnovne vrste postoje i tipovi čitanja radi informiranja, čitanje radi stjecanja znanja i kombinacija svih prethodnih."(Stričević, 2009:43)

Različite su svrhe čitanja. Čitati možemo kako bismo nešto naučili, kako bi došli do traženih informacija, ispunili svoje slobodno vrijeme, odradili određeni posao ili jednostavno, radi vlastitoga užitka. U skladu s tim, razlikuju se četiri velike skupine čitanja koje nam je u svojem djelu *Čitanje - poučavanje i učenje* (2014:76-77) predstavila autorica Karol Visinko:

- Čitanje u osobne (privatne) svrhe - rekreativno, informativno i istraživačko čitanje. Ono je svakako slobodno, izborno čitanje jer čitamo što želimo i što nam se sviđa.
- Čitanje u obrazovne svrhe - čitanje radi učenja, radi stjecanja ili proširivanja znanja
- Čitanje u profesionalne svrhe - čitanje u poslovne svrhe
- Čitanje u javne svrhe - kada čitamo potrebne dokumente ili se obavješćujemo o javnim događajima koji se tiču društvenoga života.

"Njemački pedagog Hans E. Giehrl ističe četiri vrste čitanja: informacijsko, evazivno, kognitivno i literarno. Najčešće čitamo da iz tiskane riječi razaberemo neku informaciju pa takvim, informacijskim čitanjem pristupamo tekstovima npr. televizijskog programa, kuharskih recepata i sl. Drugi tip čitanja Giehrl naziva evazivno čitanje. Tako čitamo kada se želimo maknuti iz svijeta u kojem živimo i barem u mašti (pomoću literarnih likova) doživjeti ono za čime čeznemo. Treći tip je kognitivno čitanje pomoću kojega nastojimo

spoznati svijet i njegove zakonitosti, a spoznaje urediti u smisleni i logični pogled na svijet.

Na kraju Giehrlove podjele dolazi literarno čitanje kao četvrti tip. Pomoću njega tražimo smisao života i omogućuje nam da prijeđemo granice svoje realne egzistencije."¹

4.1. Čitanje naglas

Kada govorimo o nastavi čitanja u prvom razredu osnovne škole, govorimo o samim počecima spoznaje o prijenosu znakova iz pisanoga u govoreni jezik. Izgovoru se glasova i riječi u početnoj nastavi pridaje velika pozornost. Upravo zato veliku ulogu u tom razdoblju razvoja djeteta ima čitanje naglas. "Čitanje naglas u toj fazi usmjereno je na razvijanje artikulacije i govornoga sluha. Podvrste čitanja naglas (interpretativno, scenski govor, govor recitiranja, čitanje po ulogama) služe razvijanju estetskih doživljaja i stvaralačkih sposobnosti učenika." (Rosandić, 2005:178)

"Interpretativno čitanje posebna je vrsta čitanja naglas kojom se iskazuje doživljaj književnoumjetničkoga teksta i taj se doživljaj prenosi slušateljstvu. Ta vrsta čitanja naziva se i estetskim čitanjem, koje služi razvijanju estetske doživljajnosti i odgoju pjesničkoga sluha."(Rosandić,2005:178)

"Čitanje po ulogama primjenjuje se u nastavi dramske umjetnosti, pripovjedne proze (romana, novele, basne, bajke), epske poezije, rjeđe u nastavi lirske poezije. Čitanje po ulogama pripada stvaralačkoj djelatnosti u kojoj učenice/učenici pokazuju sposobnost uživanja u književne likove, poistovjećivanja te sposobnost izražavanja koje ima ekspresivne i impresivne značajke, sposobnost scenskoga zamišljanja." (Rosandić, 2005:182)

¹Kuvač-Levačić, K., *Razvoj i vrste čitanja: tipologija čitatelja s obzirom na čitanje „neknjiževnih“ tekstova*. Pribavljeno 2. kolovoza 2016., sa <http://www.azoo.hr/images/izdanja/citanje/03.html>

4.2. Čitanje u sebi

"Čitanje u sebi pojavljuje se u nastavi i izvan nastave. Istraživanja pokazuju da je čitanje u sebi u prevlasti pred čitanjem naglas u izvannastavnim oblicima odgojno-obrazovne djelatnosti. U nastavi početnoga čitanja prevladava čitanje naglas i služi razvijanju artikulacije i govornoga sluha." (Rosandić, 2005:184)

Dominiranje čitanja u sebi povećava se sukladno stupnjevima odgojno-obrazovnoga sustava. Kako učenici, tj. čitatelji bivaju stariji, ovaj se oblik čitanja koristi sve češće.

"Prema načinu ostvarivanja i didaktičkoj usmjerenosti čitanje u sebi može biti: spontano, usmjereno, izborno, čitanje sa zapisivanjem, stvaralačko, kritičko, spoznajno, analitičko, aktivno, površno, čitanje s *preskakanjem*, ponovno, čitanje po vlastitome izboru, obvezatno, čitanje s otkrivanjem *zlatne jezgre*, čitanje s otkrivanjem tematskih riječi, konotativno, denotativno, čitanje s razumijevanjem, imaginativno, anticipacijsko, pomno, interaktivno." (Rosandić, 2005:184)

5. RAZVOJ ČITANJA

"U praksi o čitanju govorimo kao o složenoj vještini i sposobnosti. Psihologija objašnjava i tumači dekodiranje i razumijevanje teksta koji se čita. Dekodiranje pretpostavlja fonološku svjesnost, tj. čitatelj prepoznaje foneme od kojih je riječ sastavljena i može njima upravljati, tj. sastavljati riječi, rastavljati, raščlaniti riječi na jedinice koje razlikuje u govoru kao glasove, a u pismu kao slova (grafeme). Što se više to prepoznavanje ostvaruje automatizirano, to čitatelj brže dekodira riječ koju može pročitati. Dekodiranju pridružujemo razumijevanje. " (Visinko, 2014:118)

Postupci koje je navela autorica Visinko uče se u osnovnoj školi, u prvom obrazovnom ciklusu. Na samome početku prvoga razreda učenici se upoznaju s istima, te u tom razdoblju oni prikupljaju mnoštvo novih informacija zbog čega im to iskustvo zna biti otežano. U olakšavanju učenja čitanja i pisanja djeci pomažu prethodno savladane vještine. Upravo se te, spomenute vještine, postižu kroz djetetovu komunikaciju s odraslima - ponajprije s članovima obitelji koji u djetetovu čitačkom razvoju također imaju veliku ulogu. Izrazito je važno razvijati ljubav prema čitanju od najranije dobi djeteta budući da svi mi većinu navika steknemo u prvim godinama života i u krugu vlastite obitelji.

5.1. Predčitačke vještine

Dijete postaje svjesno pisanoga jezika vrlo rano, a to se može primijetiti već oko treće godine života. Upravo tu svjesnost ubrajamo u predčitačke vještine - preduvjet razvoju čitačkih vještina. Kroz proučavanje djetetovih predčitačkih vještina može se uočiti mogućnost razvoja teškoća u čitanju u određenom periodu školovanja. Iz toga se razloga, navode brojni stručnjaci, već u trećoj godini života mogu uočiti razlike između djece koja će biti dobri, odnosno problematični čitači.

"Predčitačke vještine su svjesnost djeteta o pisanom jeziku, i to o njegova tri aspekta: o funkciji pisanoga jezika, o tehničkim karakteristikama pisma, te o procesima i tehnicima čitanja." (Čudina-Obradović, 2008:23)

Upravo je te aspekte objasnila Mira Čudina-Obradović u svom djelu *Igrom do čitanja* (2008,23-24):

- **FUNKCIJA I SVRHA PISANOG JEZIKA** - Dijete s 2 i 3 godine prepoznaje da netko upravo čita ili piše, svjesno je da iz pisanog teksta proizlazi neka poruka, svjesno je da čitanje ima svrhu da se uoči ili primi poruka. Ta se svjesnost pojavljuje kao prvi pojam o pismu.
- **POJMOVI O TEHNIČKIM I DOGOVORNIM KARAKTERISTIKAMA PISMA** - Pojavljuje se između 4. i 5. godine - osvješčivanje pojmova o pismu: osvješčivanje razlika u slovima, svijest o smjeru pisanja slijeva nadesno i odozgo - dolje; razumijevanje osnovne interpunkcije, usvajanje rječnika koji opisuje pismo i njegove karakteristike (riječi: slovo, riječ, točka). Postupno se u ovoj fazi pojavljuje i osviještenost glasovne strukture riječi, tj. da se svaka riječ sastoji od zasebnih glasova.
- **SVIJEST O UPORABI GLASOVNE STRUKTURE RIJEČI U ČITANJU** - Između 5. i 6. godine naglo je poboljšanje u zamjećivanju glasovne strukture riječi. Ono se očituje kao spremnost na igru s rastavljanjem riječi na glasove, uživanje u rimi i uočavanje aliteracije. Ta je svijest osnova za razvoj čitačke vještine, jer omogućuje djetetu da tijekom glasovnog govora podijeli u apstraktne jedinice - foneme koji će odgovarati pisanim simbolima - slovima.
- **GRAFO-FONIČKO ZNANJE** - Između 6. i 7. godine, a u mnogo djece i prije, uspostavlja se spoznaja korespondencije između glasa i dogovorenog znaka za taj glas - slova. Sad je spremnost za učenje čitanja na vrhuncu, a dijete usvajanjem korespondencije glasa i slova poboljšava predčitačku vještinu raščlambe riječi na glasove.

5.2. Čitačke vještine

Nakon što je dijete savladalo predčitačke vještine, slijedi usvajanje čitačkih vještina u školi. "Da bi na početku prvoga obrazovnog ciklusa dijete, sada već učenik, lakše, bolje i brže uvježbavalo i razvijalo čitačke vještine koje se odnose na postizanje automatizacije u prevođenju glasa u slovo i slova u glasove, glasovnu osjetljivost treba razvijati što ranije." (Visinko, 2014:118)

Sam početak razvoja čitačkih vještina kod djece započinje primjenom abecednoga načela.

M. Čudina-Obradović (2008:24) kaže kako se djeci u prvome razredu dodaje automatiziranje abecednog načela, prepoznavanje velikih i malih slova, semantičko i sintaktičko znanje (značenje i poredak riječi u rečenici), te pravopisno znanje.

"Između 8. i 9. godine automatiziranje šifriranja i dešifriranja sve je bolje, pa djeca mogu punu pozornost obratiti na smisao onoga što čitaju. Pritom uočavaju neobične, smiješne, etičke i estetske, kao i međusobno suprotstavljene elemente sadržaja. U toj dobi postupno nestaje potreba za oslanjanjem na ilustraciju, jer djeca postaju sposobna za samostalno zamišljanje i predočivanje." (Čudina-Obradović, 2008:24)

6.VAŽNOST ČITANJA

Čitanje je u današnjem odgoju i obrazovanju glavno sredstvo učenja. Bez vještine čitanja, učenik će teško usvajati nova znanja. Kao i brojne druge vještine koje usvajamo tijekom našega života, čitanje također poboljšavamo samim vježbanjem. Iz tog razloga, djecu bi se već od malih nogu trebalo poticati na čitanje.

"Čitanje je preduvjet svakog učenja te ima odgojno i obrazovno značenje. S jedne strane nudi informacije koje su u tom trenutku potrebne, a s druge strane potiče na istraživanje novog i nepoznatog. Čitanje mladog čovjeka priprema za život - ono nam pomaže da se razvijemo u slobodnu, samosvjesnu ličnost." ²

Upućivanje djeteta, tj. učenika i osposobljavanje istoga za uspješno čitanje postalo je jedan od najvažnijih zadataka u osnovnoj školi, posebice na samom početku odgojno-obrazovnog ciklusa.

"Imajući na umu odlučujuće značenje čitanja za uspješnu nastavu i učenje uopće, suvremena pedagogija već u osnovnoj školi zahtijeva takav sistem postupaka i takvu čitačku okolinu koja će učeniku pomoći da usvoji veoma širok registar čitačkih vještina i navika, sposobnost potpunog razumijevanja pročitane, vještinu ekonomičke, racionalne i samostalne upotrebe knjige, ukratko, svega onoga što danas smatramo okretnim i aktivnim čitanjem.

Već u osnovnoj školi učenik mora usvojiti određen sistem radnih navika, tehnika i misaonih operacija u upotrebi knjige, od pravljenja bilježaka, izvoda, jednostavnih bibliografskih pregleda do okretnog služenja takvim izvorima informacija kao što su enciklopedije, leksikoni, rječnici i sl." (Kobola, 1977:194)

²Važnost čitanja (15. 4. 2012). Pribavljeno 5. kolovoza 2016., sa http://www.ss-sudigo-zabok.skole.hr/Red_podstranice/00_cik/x11.html

U zborniku *Čitanje - obaveza ili užitak* (2009.) ,kojega je pripremila Ranka Javor, autorica je navela nekoliko odgovora ispitanika, tj. učenika, na pitanje zašto je važno čitati. Neki od odgovora bili su sljedeći:

Čitati je važno jer: obogaćuje vokabular, potiče kreativnost i maštu, uči dobrom ponašanju i ćudoređu, je to sastavni dio života, obogaćuje opću kulturu, razvija osjećaje i znanja, utječe na moral, širi spoznaje iz mnogih područja, bliži nam povijest bliskoga kraja, jača intelekt, u knjigama se rješavaju problemi slični čitateljevima, čitanjem se stječe iskustvo, bogati izražavanje, to je bijeg od stvarnosti, upoznajemo različite kulture svijeta, to je lijepa navika, knjige ponekad govore o našem životnom zanimanju, tako se stječe uvažavanje prema čovjeku, čitanje razveseljava i umiruje, daje osjećaj ispunjenosti, navodi na razmišljanje, socijalizira čovjeka, to znači upoznavanje ljudskog karaktera, utječe na izražavanje emocija, lakše se pišu ljubavna pisma, to nas čini osjetljivima na umjetnost, otkriva nam nove mogućnosti življenja, otkriva nam sebe samog, to je sredstvo komunikacije među ljudima.

7.RAZVOJ MOTIVACIJE ZA ČITANJE

"Djetinjstvo i mladenaštvo su doba kada se formira čitateljski ukus. U kojem će se smjeru mladi čitatelj oblikovati ovisi o jezičnoj i čitalačkoj kultiviranosti okoline te o individualnim predispozicijama koje stimulativna okolina može poboljšati." (Stričević, 2009:45)

Prethodno spomenute stimulativne okoline mogu biti obiteljsko okruženje kao i škola.

"U najširem smislu smatramo da je za čitanje motivirano ono dijete koje ima pozitivan stav prema čitanju, a to znači da voli čitati, čitanje mu je poželjna aktivnost, spontano započinje čitati i čita u slobodno vrijeme, tj. izvan škole." (Čudina-Obradović, 2000:155)

7.1. Uloga obitelji/roditelja

Često se misli kako djetetu koje je brzo ovladalo procesom čitanja nije potrebna dodatna pomoć. No, oni također trebaju pomoć roditelja, tj. roditelji i u takvim slučajevima imaju važnu ulogu u razvoju čitateljskih sposobnosti djeteta.

"Najprije, roditelji će omogućiti djetetu ugodne i zanimljive doživljaje koji će mu pokazati kako je čitanje ugodno, korisno i potrebno, te će s radošću i zanimanjem učiti i savladati mukotrpne vještine šifriranja, dešifriranja i pisanja. Drugim riječima, roditelju su najvažniji za djetetovu čitačku motivaciju." (Čudina-Obradović, 2008:213)

Koliko god učitelji poticali učenike na čitanje, oni će teško postati strastveni čitatelji ako izostane podrška u obitelji.

Još od ranoga djetinjstva, roditelji su ti koji dijete uvode u svijet knjige i čitanja. Čitajući djetetu razne knjige, bajke, slikovnice, uvode ga u potpuno novi svijet te predstavljaju knjigu kao nešto što donosi lijepe zajedničke trenutke. Upravo te, zajedničke trenutke, većina će djece tražiti i cijeniti. Oni bi trebali postati dnevni obiteljski ritual čiji će sadržaj također određivati zajedno - i roditelj i dijete.

"No, ako dijete ne reagira dobro na čitački ritual, ako ne voli zajedničko čitanje, ako roditelj primijeti da mu je to nametnuta i dosadna aktivnost, valja prekinuti sve zajedničke aktivnosti čitanja. Mora se pod svaku cijenu izbjeći opadanje motivacije zbog prisile. U tom slučaju roditelj donosi djetetu materijale za koje ono pokazuje zanimanje: stripove, slikovnice o životinjama, avionima ili bilo kojemu izvoru zanimanja. Materijale nenametljivo stavlja djetetu nadohvat ruke, ali bez nutkanja i objašnjavanja. Istodobno, roditelj neovisno o djetetu, ali u njegovu vidokrugu, proučava materijal koji bi ga mogao zanimati i povremeno komentira kako uživa ili kako nailazi na zanimljive podatke.

Ukratko, roditelj mora uz puno strpljenja i vjerojatno u dosta dugačkom razdoblju neopazice namamiti dijete da se zainteresira za neki materijal. Teško je roditelju čekati taj divni čas buđenja ljubavi za knjigu, ali to je najbolji način za većinu djece. Kad započne takvo čitanje zbog zanimanja, postupno će rasti količina čitanja poput bujice i dijete će postati strastveni čitatelj."(Čudina-Obradović, 2014:280)

Motivaciju za čitanje roditelji, kao ni učitelji, ne mogu nametnuti djetetu. Ta se motivacija treba postupno razvijati. Čitanje knjige treba postati vlastita želja djeteta, jer ga to zanima i jer mu to pruža ugodu.

Roditelji koji žele da im dijete postane samostalan čitatelj sami trebaju poraditi na nekim navikama, te svoje ponašanje trebaju prilagoditi toj želji. Autorica nam, M. Čudina-Obradović, u svom djelu *Igrom do čitanja* (2008:213-217) predlaže savjete koji roditeljima mogu pomoći u poticanju čitanja kod njihove djece. U tim savjetima možemo pronaći prijedloge za mijenjanje vlastitoga ponašanja, načine čitanja djetetu, planirano gledanje televizije, čitanje novina i časopisa, pisanje dnevnika/pozdrava/čestitaka, posjećivanje knjižnice, darivanje knjigama, davanje primjera korisnosti čitanja i dr.

7.2. Uloga škole

Škola kao ustanova ima propisanu literaturu. Često, unutar te literature možemo pronaći i popis obavezne školske lektire. Sve te, unaprijed propisane stvari, često učenika odbijaju od knjige i ona postaje nevoljena.

Zadatak je učitelja njegovati kulturu čitanja te poticati učenika na čitanje ne samo tijekom školovanja, već i u daljnjem životu i samoobrazovanju.

Kako učenici u današnje vrijeme modernizacije i razvoja tehnologije sve manje vremena posvećuju knjizi i čitanju, zadatak je učitelja razviti motivaciju i ljubav prema knjizi raznim savjetima, metodama i raznolikom literaturom prikladnom uzrastu učenika.

Svaki bi učitelj trebao posvetiti pozornost poticanju i razvoju učeničke motivacije.

Kada govorimo o razdoblju učenja čitanja, važno je spomenuti da na početnu motivaciju mogu djelovati brojni čimbenici. Autorica M. Čudina-Obradović u svom priručniku *Kad kraljevna piše kraljeviću* (2000:19) govori o četiri najvažnija aspekta razrednoga ozračja koji proizvode veliku motivaciju za čitanje:

1. Motivirajuće je razredno ozračje u kojemu djeca sebe vide kao samostalne pisce i čitatelje (od početka nastave sudjeluju u čitanju priče, postavljanju pitanja, pišu u dnevnik, izrađuju "vlastite" knjige). Potiče se samostalna aktivnost, pa ma kako bila jednostavna i nezrela - "glumljenje" pisanja i čitanja, poticanje vlastitog potpisa, uporaba crtanja i diktata kao prijelazne aktivnosti prema pisanju.
2. Učitelji i djeca su zajednički "vlasnici znanja": cijeni se dječje mišljenje i interpretacija, cijene se različita i višestruka mišljenja i gledišta, ma kako bila jednostavna i "dječja".
3. Cjelokupno učenje šifriranja i dešifriranja povezuje se najčvršće s razumijevanjem i međusobnim objašnjenjima smisla i značenja.

4. Potiče se suradničko učenje (skupine 3-4 učenika), radi se na projektima koji su organizirani oko tema koje zanimaju djecu. Svi postupci koji omogućuju ostvarenje takvoga ozračja u razredu pridonijet će motivaciji djece da angažirano sudjeluju u fazi čitanja koja je mukotrpna i djeci dosadna - u fazi dešifriranja i šifriranja.

Upravo se i na svakome satu književnosti dio vremena odvoji upravo na motivaciju.

"U metodičkim ustrojima nastavnih sati književnosti i jezika uvod se posebno obilježava pojmom motivacija. Uvodna odnosno motivacijska faza umnogome aktivira učenikova iskustva i znanja koja mu mogu pomoći u recepciji novoga teksta i nastavnoga sadržaja. Uvodom odnosno motivacijom, dakle, pripremamo učenika za primanje sadržaja, omogućujemo razumijevanje slušanja/čitanja teksta, katkad u toj prvoj fazi učenike uputimo na usmjereno slušanje/čitanje. No vrlo je često motivacijski uvod u funkciji razvijanja početnih interesa učenika u vezi s temom, sadržajem, s ciljem nastavnoga sata, s onim što će poslušati ili pročitati. Početni je interes važan jer pridonosi većoj usredotočenosti na tekst koji će se slušati/čitati. " (Visinko, 2014:48)

7.3. Vrste čitačke motivacije

Čitačka motivacija spominje se od najranije dobi djeteta. Ona je neophodna razvoju, najprije, vještina u predškolskoj i ranoj školskoj dobi, zatim za poduzimanje napora u početnom čitanju prilikom dešifriranja te na samom kraju, nakon što je dijete ovladalo temeljnim čitačkim vještinama - motivacija je potrebna i za dugotrajno čitanje.

Prema M. Čudini-Obradović (2000.) u razvoju čitanja razlikujemo tri vrste motivacije: predškolsku, početnu čitačku motivaciju i motivaciju - ljubav za knjigu.

"Istraživanja su pokazala da u početnom školskom razdoblju mnogi činitelji istodobno određuju koliko će učenik vremena i s koliko strpljenja provoditi u bavljenju pisanim materijalom. Najvažniji među njima jesu:

- Unutarnja motivacija: znatiželja i želja da se sazna smisao napisanoga, uživanje u sadržaju teksta
 - Vanjska motivacija: postizanje priznanja, postizanje dobre ocjene
 - Socijalna motivacija: mogućnost zajedničkog čitanja i prepričavanja s odraslima i vršnjacima, prihvaćanje čitanja kao zahtjeva kojemu svatko u društvu mora udovoljiti.
- Jasno je, dijete želi čitati iz mnogih razloga: i iz znatiželje i vlastitog užitka, ali istodobno i iz želje da udovolji vanjskim zahtjevima: obiteljskim, školskim i društvenim. (Čudina-Obradović, 2000:157)

7.4. Projekti

"Danas se u svijetu provode brojni programi i projekti poticanja čitanja. Svi su oni usmjereni prema istom - poduzeti sve moguće da djeca ne samo čitaju i razvijaju vještine čitanja, nego i da zavole čitanje i da su *motivirana iznutra*, a ne prisiljavana na čitanje." (Stričević, 2009:46)

7.4.1. Nacionalni projekti

Tijekom listopada obilježava se Mjesec knjige, već tradicionalna manifestacija koja u Hrvatskoj promiče čitanje kao društvenu vrijednost i knjigu kao kulturno dobro. Tijekom obilježavanja ove manifestacije školske, ali i gradske te narodne dječje knjižnice, priređuju različite sadržaje kao što su radionice, seminari i predavanja, koji se odnose na knjigu, čitanje i čitatelja.

"Na taj se način objašnjavaju pojmovi čitatelj, čitateljska pismenost, izrađuju liste najčitanijih i najdražih knjiga, prikazuju analize knjižnoga fonda i broja čitatelja, predstavljaju rezultati višetjednoga rada na zanimljivim pitanjima ili problemima, a sve bude popraćeno neuobičajenim izborom knjiga, plakata, izložbi i predstavljanja." (Visinko, 2014:250-251)

Noć je knjige još jedna od manifestacija poznata u Republici Hrvatskoj.

"Polazište je upravo u obilježavanju Svjetskoga dana knjige i autorskih prava, koji je 1995. godine proglasio UNESCO, i to 23. travnja, na rođendan Williama Shakespearea i smrti dan Miguela de Cervantesa iste, 1616. godine. U Hrvatskoj je već od sljedeće godine, 1996. određen Dan hrvatske knjige, i to 22. travnja, na dan kada je Marko Marulić 1501. godine dovršio svoju *Juditu*." (Visinko, 2014:251)

7.4.2. Čitateljska putovnica

Kako bismo odredili što učenici vole čitati te koliko oni zapravo čitaju, možemo koristiti i čitateljsku putovnicu.

"Čitateljska putovnica je svojevrsan didaktički dokument koji služi za poticanje, praćenje i vrednovanje postignuća u čitanju književnoumjetničkih tekstova. Ona se rabi i za poticanje, praćenje i mjerenje postignuća u čitanju nefikcijskih tekstova koji pripadaju različitim funkcionalnim stilovima. Svaki učenik/svaka učenica uspostavlja čitateljsku putovnicu za svaki razred. Ona je svojevrsna učenikova/učeničina suputnica tijekom školovanja i čitateljskog odrastanja." (Rosandić, 2005:194)

Podaci o čitatelju, razred, školska godina podaci su koje treba sadržavati školska putovnica, kako bi kog učenika stvorili dojam da se radi o pravome dokumentu. Osim osobnih podataka učenika, tj. učenice, učitelj si može dati truda te svakoj putovnici dodati određeni tekst kojim se obraća učeniku i koji će služiti kao dodatna motivacija čitanju.

Osim čitateljske putovnice, učitelj/učiteljica može unutar svojega razreda stvoriti i razrednu čitateljsku putovnicu koja će sadržavati podatke o postignućima svakog od učenika kao i naslove knjiga koje su pročitali. Nju oblikuju učenici u suradnji s učiteljem/učiteljicom.

"Isticanjem razredne čitateljske putovnice potiče se zanimanje za čitanje i natjecateljski duh. Podaci iz razredne čitateljske putovnice rabe se za raspravu o prosuđivanju ukusa i čitateljske kompetencije. " (Rosandić, 2005:196)

8.METODE POTICANJA ČITANJA

Iako svaki nastavni sat za sebe ima svoj cilj koji treba biti na samom kraju i ostvaren, učitelji ciljeve trebaju sami sebi postavljati ciljeve dužega vijeka. Dugoročni ciljevi sati književnosti na kojima se bavimo čitanjem obuhvaćaju i razvoj ljubavi prema knjizi u djetetu čak i izvan škole. Književnost ne obuhvaća samo književne tekstove spomenute na satima Hrvatskoga jezika. U učenicima treba probuditi ljubav i prema onim književnim tekstovima koji nisu sastavni dio nastave.

U današnje je vrijeme jasno kako zanimanje za knjigu slabi. Učenike treba više i češće poticati na čitanje kao i predlagati im zanimljivu literaturu zanimljivu njihovom uzrastu. Današnja mladež sve se više okreće novim izvorima zabave, a sve više zaboravlja na prave vrijednosti koje sa sobom nosi čitanje i sama knjiga. Učenici su često nezadovoljni kada dođe vrijeme čitanja lektire, a sati književnosti ne dočekuju s veseljem. Upravo u takvim situacijama učitelj igra ključnu ulogu u razvoju čitačke motivacije. Koristeći se suvremenim metodama, plakatima, igrama i sl. učitelj bi trebao probuditi znatiželju učenika za književnim tekstom.

U nastavku će se opisati nekoliko metodičkih postupaka prikladnih za motiviranje učenika na satima književnosti.

8.1. Prepričavanje priče

Nakon što priču zajednički pročitate s učenicima, učitelj bi od djeteta trebao tražiti da samostalno prepriča priču. Na samim će počecima taj zadatak biti zahtjevan budući da učenik neće imati dovoljno bogat rječnik te još uvijek neće imati razvijenu sposobnost detaljnog pamćenja sadržaja. Postoje mnogi načini koji će pomoći djetetu kako bi uspješno izvelo zadatak te kako bi mu pružili pomoć u pamćenju cjeline priče, kao i na važnost povezivanja početka, sredine i samoga kraja iste.

Neke nam od aktivnosti predlaže i M. Čudina-Obradović u svome djelu *Kad kraljevna piše kraljeviću*, a predstaviti će se sljedeće:

8.1.1. Živa priča

Djeca mlađe školske dobi često imaju poteškoća u prepoznavanju glavnih elemenata priče. Živa priča metoda je kojom se učenicima olakšava upravo to, da barataju dijelovima priče. Učenici će lakše naučiti nešto ukoliko im, uz usmeno objašnjavanje, demonstriramo upravo to o čemu govorimo. Isto tako, "lakše će razumijevati ako im, dok čitamo priču, pokazujemo predmete koji se u priči pojavljuju." (Čudina-Obradović, 2000:32)

Učitelj/učiteljica bi, za provedbu žive priče, trebali prije svega pripremiti nekoliko kutija u kojima će se nalaziti predmeti te likovi koji se spominju u priči. Tijekom čitanja će učitelj iz kutije vaditi te predmete kako bi "oživio" priču.

"Živa priča odvija se u tri faze: 1. odrasli pročita priču, 2. odrasli prepriča priču uz animaciju modela, 3. dijete prepriča priču animirajući model.

Priče pogodne za igru živih priča moraju imati jednostavan sadržaj i malo likova. Osobito su prikladne priče s rečenicama koje se ponavljaju kao i priče s dijalogom. Valja izabrati priče koje djeca vole slušati uvijek iznova. Za mladu djecu valja odabrati priče s malim

brojem likova, a postupno se može povećavati broj likova i složenost zapleta." (Čudina-Obradović, 2008:71)

Primjena je žive priče izuzetno korisna : "za razvijanje osjećaja za smisao i cjelinu priče za buđenje zanimanja za pisanu riječ, za bogaćenje rječnika i vježbanje izražavanja. Ona pomaže kognitivni razvoj - uočavanje sličnosti, nelogičnosti, potiče dopunjavanje sadržaja simboličkim *kao da* elementima, omogućuje kategorizaciju i pronalaženje pojednostavljenja u složenim situacijama priče ili likova." (Čudina-Obradović, 2008:72)

8.1.2. Knjižni pano

Slike, tj. ilustracije koje opisuju likove i događaje u nekoj priči sastavni su dijelovi knjižnoga panoa. U pravilu, on bi se trebao sastojati od tri do pet slika - ilustracija.

"Nakon zajedničkog čitanja priče, učitelj/učiteljica zajedno s učenicima određuje koji je glavni događaj na početku priče, na kraju priče, a koji u sredini. Zatim učenici izrađuju ilustracije glavnih događaja. Izabiru se najjasnije ilustracije, lijepe na tvrdi karton u boji te se u pravilnom redoslijedu postavljaju na pano. One služe kao poticaj i podsjetnik za prepričavanje priče. Izrada knjižnog panoa jest aktivni oblik čitanja te motivira učenika na ponovno čitanje, prepričavanje i započinjanje većih dijelova teksta. " (Čudina-Obradović, 2000:33)

Kako bi se čitanje, tj. prepričavanje učinilo još zanimljivijim, ilustracije se ne moraju uvijek postaviti u pravilnome redoslijedu, već i na druge načine: obrnutim redoslijedom, izmiješano, ili bez jedne od ilustracija kako bi se mogao smisliti novi dio priče, npr. sami kraj.

8.1.3. Tuljac priča

Dramatičniji doživljaj pripovijedanja postići ćemo uz ovu metodu. Tuljac je priča slična knjižnom panou, budući da se i ona sastoji od crteža koji prikazuju najvažnije događaje neke priče. U ovoj su aktivnosti crteži postavljeni s lijeva na desno, redoslijedom kao i u priči. Način izrade kartona potrebnoga za tuljac-priču detaljno je opisan u djelu *Kad kraljevna piše kraljeviću* (2000:34).

"Kad se tuljac-priča tehnički priredi, postavi se na stol ili pod i započinje njeno sadržajno popunjavanje. Vidljivim ili nevidljivim granicama podijeli se na *epizode*, tj. glavne događaje i prizore u priču. Unutar svakog se takvog polja - epizode izradi jasan i dovoljno velik crtež prizora iz priče." (Čudina-Obradović, 2000:34)

Kako bi učenici uživali u izradi, učitelj/učiteljica može ih opskrbiti dodatnim materijalima kao što su bojice, flomasteri, kolaž papir, tekstil, tempere i sl.

"Učenik najavljuje svoju priču, najavljuje naslov, osvjetljenjem, glazbom, glasom najavljuje dramatičnost priče. Spuštanjem trakice na dno tuljca pričvršćuje tuljac na podlogu i uz naglašenu tajanstvenost postupno odmata papir te opisuje i komentira prizor po prizor tuljac-priče." (Čudina-Obradović, 2000:34)

8.1.4. Svitak priča

Svitak je priča jednostavniji i umanjeni oblik tuljac-priče. Često se ovaj oblik koristi za individualno prepričavanje priče u nastavi Hrvatskoga jezika.

"Slično kao srednjovjekovni oblik pisanoga teksta, svitak-priča se izrađuje na dugačkoj, užoj traci papira. Nakon zajedničkog čitanja priče svaki učenik izrađuje svoj svitak, podijelivši priču na dijelove i crtajući na svitku glavne događaje s lijeva na desno. Zatim se traka svija u svitak i učenik pomoću njega priča priču prijatelju ili roditeljima, postupno odvijajući svitak. Svici svih učenika stavljaju se u posebnu kutiju zavezani trakom ili gumicom pa djeca izabiru svitak koji žele i pričaju priču prema njemu - suučniku ili roditeljima." (Čudina-Obradović, 2000:35)

8.2. Pričanje priča

Tek nakon što su učenici naučili da se priča treba sastojati od određenih dijelova, tj. da svaka priča ima svoj uvod, središnji dio i kraj, kao i da svaka priča ima likove, zaplet i rasplet, možemo od njih očekivati da su spremni početi pričati vlastite priče.

"Tako je nakon faze prepričavanja priča/slikovnica pogodno započeti pričanje priča bez čitanja. Valja učenicima objasniti da nisu sve priče u knjigama, nego da su one i u glavama ljudi - osobito priče o vlastitim obiteljskim događajima koje se prepričavaju u obitelji tijekom generacija. Kako bi olakšali izražavanje, dosjećanje i lakoću pripovijedanja takvih priča koje djeca nose u glavi, dobro je najprije organizirati priče s prikladnim pomagalicama."(Čudina-Obradović, 2000:36)

8.2.1. Škrinjica uspomena

Mira Čudina-Obradović (2000:36) kaže kako se, nakon što djeca uoče standardizirani oblik priče sa svime što on obuhvaća (početak, sredinu, kraj, likove, karakterizaciju, zaplet, kulminaciju i rasplet), može prijeći na zanimljiviji i slobodniji oblik pričanja.

Svaki bi razred trebao imati svoju "škrinjicu uspomena" - praznu kutiju koju su učenici prethodno ukrasili te u nju stavili razne predmete koji će se koristiti kao poticaji za čitanje priče. Zadatak je učitelja pokazati učenicima kako se stvara priča pomoću škrinjice uspomena.

"Naznačite osnovni ugođaj, zatim izvadite iz škrinjice svoj rekvizit/suvenir i kao da vas on podsjeća na neki doživljaj, ispričajte priču s jasnim početkom, sredinom i krajem. Zatim potaknite učenike da na isti način ispričaju ostalim učenicima priču pomoću svojega suvenira. Pomozite učenikovo govorno izražavanje poticajnim tehnikama (pohvala, proširenje, pitanja otvorenog tipa, stanka očekivanja)." (Čudina-Obradović, 2000:37)

8.3. Stvaranje priče

Nakon što je dijete naučilo ispričati bitne dijelove radnje i okarakterizirati likove, pred njima će se naći zadatak samostalnoga stvaranja priče. "I u samostalnom smišljanju priče valja najprije započeti uz pomoć, a nju nam nudi različit pribor kao slikovnica bez teksta, priča na zemljovidu, četiri slike-priča (pričanje po nizu slika)." (Čudina-Obradović, 2000:37)

8.3.1. Slikovnica bez teksta

"Neka jednostavna, po mogućnosti vesela i smiješna radnja, nacrt se ili kolažom prikaže na nekoliko papira koji se uvežu u slikovnicu. Najprije odrasli pročita djetetu slikovnicu, tj. smišlja tekst za svaku sliku. Zatim od djeteta traži da gledajući slike u slikovnici ispriča radnju." (Čudina-Obradović, 2000:37)

Stvaranje vlastite slikovnice dodatni je poticaj učenicima. Uz to što im pomaže u prepričavanju smišljene priče te ih podsjeća na likove i radnju koju moraju spomenuti, ona je njihovo vlastito djelo te će ju s ponosom predstaviti ostatku razreda ili obitelji.

8.3.2. Četiri slike – priča

Četiri slike - priča ili pričanje po nizu slika metoda je koja je vrlo slična prethodno spomenutoj Slikovnici bez teksta. Tijekom provođenja ove metode, učitelj/učiteljica mogu se koristiti starim slikovnicama ili časopisima. Zadatak je učitelja odabrati četiri slike koje će svojim sadržajem predstavljati nešto zanimljivo učenicima (ili ih samostalno načiniti uz

pomoć likovnog pribora). Te će odabrane slike učenici slagati prema vlastitom redoslijedu te će, pomoću njih, ispričati priču koja je opisana na njima. S vremenom, redoslijed slika može se promijeniti, kako bi od istoga materijala nastale raznovrsne priče različitih učenika.

8.3.3. Priča na zemljovidu

Zadatak je učenika na komadu papira ili kartona prije svega nacrtati zemljovid, tj. kartu njihova zamišljena svijeta. "Zemljovid predstavlja okruženje u kojemu se priča događa (kraljevstvo, zoološki vrt, Barbikin svijet, začarana šuma ili bilo što drugo). Na malim se kartončićima nacrtaju, nalijepe, izrežu ili izrade od plastelina ili otpadnog materijala likovi koji se kreću po tom zamišljenom svijetu prema priči koju smišlja samo dijete." (Čudina-Obradović, 2000:38)

8.3.4. Priča iz kutije

Učitelj za ovu aktivnost treba pripremiti nekoliko kutija i mnoštvo različitih predmeta. Te će predmete rasporediti u kutije koje će naknadno podijeliti učenicima.

"Dijete izabire kutiju i zatim priča priču vadeći predmete i smišljajući u kakvoj su čudnoj priči oni međusobno povezani." (Čudina-Obradović, 2000:38)

8.4. Kreativne igre s pričama

Nakon što su učenici postigli samostalnost u pričanju priča, u te se aktivnosti mogu postepeno uvoditi i neke nove, kreativne radnje kao što su "stvaranje završetka priče, prijenosna priča pomoću zadanih riječi, stvaranje priče u bojama, prijenosna priča nastavljanjem početnoga teksta, prijenosna priča s uvođenjem novog lika, zvučne priče, stvaranje priče poistovjećivanjem, nastanak priče crtežom, priča zagonetka i odgonetka, nastanak priče pokretom te prava kreativna priča pomoću zamišljanja nemogućeg (čaroban predmet, neobičan predmet te pretvaranje običnoga u čaroban i čarobnoga u običan predmet). "(Čudina-Obradović 2000:38-39 prema knjizi Dobro mi je - što da radim, ŠK, ZG, 1997.)

II. PRAKTIČNI DIO

1. UVOD

Najbolji je način za provjeru učinkovitosti metoda poticanja čitanja njihova provedba. U trećem i četvrtom razredu Osnovne škole „Retfala“ u Osijeku na satima su se Hrvatskoga jezika provele sljedeće metode poticanja čitanja: *živa priča*, *svitak priča* te *priča iz kutije*.

Provođenje metoda *Živa priča* te *Svitak priča* zahtijeva i odabir odgovarajući književni predložak. Za provedbu sati u Osnovnoj školi „Retfala“ priredila su se sljedeća književna djela: *Zaboravljiva kruška* Zvonimira Baloga te basna *Lav i miš* Stanislava Femenića.

Zajednički je cilj provedenih sati bio potaknuti učenike mlađe školske dobi na čitanje te razviti njihove pripovjedne sposobnosti. Zadaća je svakog učitelja novim sadržajima povećati učenikovo zanimanje za čitanje, razviti ljubav prema književnom djelu kao i poticati učenikovo pripovjedno izražavanje.

2. PROVEDBA METODE *Živa priča*

Na satu se Hrvatskoga jezika u trećemu razredu provela metoda poticanja čitanja pod nazivom *Živa priča*. Provedba sata književnosti u kojem su uključene metode poticanja čitanja najbolji je način provjere utjecaja određenih metoda na poticanje čitanja učenika mlađe školske dobi.

Na satu je književnosti obrađena nastavna tema čitanje po ulogama. Nastavna se tema obradila na književnome predlošku *Zaboravljiva kruška* pisca Zvonimira Baloga (Prilog br.1). Cilj je nastavnoga sata bio potaknuti razvoj čitačkih i pripovjednih sposobnosti učenika.

Uvodni je dio sata Hrvatskoga jezika započeo razgovorom o navikama učenika. Učenici s ostatkom razreda dijele svoja iskustva te govore o trenucima u kojima su oni bili zaboravni. Učenici tako razgovaraju o zanimljivim događajima iz svojega života, ali i o trenucima u kojim su se radi zaborava našli u nepovoljnim situacijama. Postavljajući dodatna pitanja učitelj vodi učenike do zaključka kako su svi ponekad zaboravni, pa čak i voće, povrće, razni predmeti i sl.

Razgovor s učenicima vodi do najave čitanja priče Zvonimira Baloga *Zaboravljiva kruška*. Prateći slijed etapa sata, uslijedilo je interpretativno čitanje te učeničko izražavanje vlastitih doživljaja o pročitanoj. Tijekom interpretacije valja s učenicima razgovarati o tekstu. Postavljajući razna pitanja, učitelj bi učenike trebao navoditi na donošenje zaključaka te ih poticati na izražavanje vlastitih misli. Komentiranje ponašanje kruške iz teksta Zvonimira Baloga učenike je ohrabrilo da spomenute misli još jednom podijele s ostatkom razreda tijekom etape sata koja je uslijedila. Određivanje pouke pročitana teksta važno je, jer je upravo pouka ono što učenici pamte kao najvažniju misao pročitana i koriste ju tijekom prepričavanja priče.

Budući da su se učenici prvi puta susreli sa spomenutom metodom, učitelj je taj koji treba upoznati učenike s novim načinom kreativnoga prepričavanja priče.

Kako bi metoda bila uspješno provedena, za nju su potrebni određeni materijali. Kako se u priči *Zaboravljiva kruška* spominje velik broj predmeta koji su svima lako dostupni (*kruška, jabuka, šljiva, gljiva, šalica, čaj, šibice, šešir, knjiga, ogledalo i dr.*), upravo je navedeno književno djelo poticajno za primjenu metode *Živa priča* u radu s učenicima mlađe školske dobi.

Prije same provedbe metode *Živa priča* učitelj treba raspolagati svim predmetima spomenutim u odabranoj priči kako bi se priča zaista mogla „oživjeti“.

Metoda je *Živa priča* prvi put upriličena tijekom drugoga čitanja na glas. Priču učitelj čita polagano i razgovijetno te iz kutije vadi predmete koji prikazuju sve ono što se u priči spominje. Na taj se način, osim što učenici čuju priču, čitanje i/ili pričanje priče učenicima prikazuje i vizualno. Provođenje je ove aktivnosti novost kojoj su se učenici razveselili. Čitanje se na satu književnosti pretvara u malu vlastitu predstavu pa kao takvo privlači najveću pozornost učenika.

Etapu koja obuhvaća stvaralački rad bila je prava prilika za učenikovo "oživljavanje priče". Učenicima se na raspolaganje dalo određeno vrijeme kako bi uvježbali čitanje priče koju su nakon toga čitali pred cijelim razredom na način da su i oni koristili predmete iz kutije kako bi „oživjeli“ priču. Kako bi učenikovo provođenje metode bilo što uspješnije, metodu je potrebno dodatno uvježbavati. Ipak, iako je ovo bio prvi susret učenika sa *Živom pričom*, zadatak su uspješno odradili.

Kako su učenici uz samo čitanje trebali obraćati pozornost i na predmete iz kutije te na njihovo predstavljanje ostatku razreda, tijekom čitanja bili su izražajni te nisu brzali. Predmeti iz priče učenicima su tijekom čitanja bili nadohvat ruke. Kao pravi glumci tijekom čitanja obraćali su pozornost na vlastitu izražajnost, glasnoću te intonaciju - sve kako bi vlastiti prikaz *Zaboravljive kruške* učinili što zanimljivijom. Osim što je zadatak bio zanimljiv za učenike koji su odabrali čitati priču, ostatak je razreda također uživao u maloj "predstavi" koju su za njih pripremili njihovi razredni kolege.

Učenici su s veseljem prihvatili zadatak te ih je čitanje uz zadatak oživljavanja priče dodatno motiviralo.

Vješti su čitači bili prvi koji su svoje sposobnosti htjeli predstaviti ostatku razreda. Učenici su slabijih čitačkih sposobnosti također htjeli sudjelovati u zadatku tako da budu zaduženi za prikazivanje predmeta spomenutih u priči.

Na kraju su nastavnoga sata učenici dobili priliku izraziti svoje mišljenje o održanome satu te su se jednoglasno složili kako je *Živa priča* novost koju bi rado ponovili i na ostalim satima književnosti. Provođenje je navedene metode pozitivno utjecalo na učenikovo raspoloženje i dodatno ih motiviralo za izražajno čitanje. Metodu *Žive priče* učenici su prihvatili kao igru u kojoj su svi htjeli sudjelovati. Češćom primjenom navedene metode s učenicima se može vježbati izražajno čitanje tako da aktivnost čitanja učenicima ne bude dosadna, nezanimljiva i mrska aktivnost, nego da čitanje prihvate kao veselje, radost i aktivnost koja sama po sebi može biti kreativna i zanimljiva.

3. PROVEDBA METODE *Svitak priča*

Ilustracije su ono što priču čini bogatijom. Tijekom mlađe školske dobi ilustracije imaju veliku ulogu u poticanju djeteta na čitanje. Ukoliko je ilustracija zanimljiva, dijete će s većom željom pristupiti čitanju određenoga teksta. Djeca u razrednoj nastavi vole sudjelovati u aktivnostima crtanja, posebice u mlađoj školskoj dobi. Upravo ti zadaci, koji sadrže likovna stvaralaštva, izazivaju zadovoljstvo te interes djeteta za rad već na samome početku sata. Jedna od takvih aktivnosti može biti poticajna za prepričavanja pročitane priče. Upravo se *Svitak priča* nameće kao jedna od metoda poticanja čitanja i prepričavanja u radu s najmlađim učenicima.

Dakle, riječ je o metodi kojom se potiče čitanje, ali i likovno izražavanje učenika. Također, svitak je priča metoda kojom se razvijaju pripovjedne sposobnosti učenika. Metodi su *Svitak priča* učenici pristupili s najviše veselja.

Za provedbu je navedene metode odabrana basna *Lijeni miš* Stanislava Femenića (Prilog br.2).

Sami je početak nastavnoga sata vrijeme u kojemu se učenici motiviraju za sadržaje koji slijede. Kako je *Lijeni miš* basna, sat je započeo rješavanjem raznih zagonetki čija su rješenja bila: *miš, leptir, mrav, pčela*. Razgovorom o osobinama raznih životinja dolazi se do najave nastavne jedinice. Nakon toga uslijedilo je čitanje, izražavanje doživljaja te interpretacija. Frontalnim načinom rada učitelj od učenika dobiva povratne informacije o pročitanoj tekstu. Komentirajući događaje iz priče, učenici detaljno proučavaju sadržaj priče te pružaju detaljan opis događaja i likova. Tijekom razgovora o pročitanoj, važno je navoditi učenike da uoče kako se svaka priča može podijeliti u nekoliko dijelova. Kako se ova metoda provodila u trećemu razredu osnovne škole, učenici su već bili upoznati s pojmom fabule. Frontalnim je radom s učenicima ponovljeno sve potrebno kako bi provedba ove metode bila uspješna. Bitno je obratiti pozornost na komentiranje svakog dijela priče, kako u daljnjem radu učenika niti jedan dio ne bi bio zanemaren.

U etapi stvaralačkoga rada učenici se dijele u skupine. Svaka će od skupina imati iste zadatke. Prethodno bi učitelji trebali pripremiti sve potrebne materijale za provođenje metode *Svitak priča*. Za svaku skupinu potreban je svitak, bojice, flomasteri ili kakav drugi likovni pribor.

Prvi je zadatak učenika bio podijeliti basnu u nekoliko dijelova, tj. odrediti redoslijed događaja u priči. Ponavljanje pitanja o događajima u priči koji su se tijekom interpretacije postavljali učenicima korisno je te može olakšati učenicima njihov daljnji samostalni rad. Za svaki su dio priče *Lijeni miš* učenici u skupinama odredili naslove te su ih zapisali na poseban papir. Svaka je od tih skupina dobila svoj vlastiti svitak. Došlo je vrijeme da učenici postanu ilustratori. Njihov je zadatak bio stvoriti ilustracije kojima će potaknuti ostatak razreda na slušanje onoga što će im oni sami ispričati. Budući da su ilustracije korisno sredstvo kojim se potiče učenička zanimacija za književna djela, provođenjem se ove metode uvelike utjecalo na interes učenika. Učenicima se zadatak svidio te su unutar skupina svakome učeniku određeni njegovi zadaci. Svaka je od skupina ilustrirala basnu u skladu s dodijeljenim podnaslovima.

Učenici su s razvijenijim darom za crtanje bili zaduženi za crtanje i bojanje svitka. Oni s razvijenijim čitačkim sposobnostima uvježbavali su čitanje priče kako bi svoj svitak mogli što bolje predstaviti ostatku razreda. Još su jednom učenici bili upozoreni na važnost izražajnoga čitanja. Ostatak je skupine određivao dijelove priče kako bi "ilustratorima" mogli reći što trebaju nacrtati na koji dio svitka.

Ovaj zadatak nije samo potaknuo učenike na čitanje, već je i stvorio pozitivnu i suradničku atmosferu u razredu. Učenici su s veseljem obavljali zadani zadatak te je svaki od učenika htio dati svoj udio u njegovu ostvarenju. Metodom *Svitak priča* sat je postigao svoju dinamičnost, a svaki je od učenika dobio želju za sudjelovanjem u odrađivanju skupnoga zadatka. Nakon što su ilustracije završene (Prilog br. 3), svaka je od skupina predstavila svoj rad ostatku razreda.

No, metoda se činila pogodnom ne samo za poticanje čitanja, već i za razvoj pripovjednih sposobnosti. Učenici su dobili dodatni zadatak - uz pomoć postojećih ilustracija naučiti prepričati priču *Lijeni miš*. Ilustracije su postale korisno sredstvo koje je učenicima pružalo pomoć u prisjećanju dijelova teksta kao i redoslijeda događaja u priči. Svaki je svitak osim ilustracija koje prikazuju redoslijed događaja u priči bio i slika učeničkoga truda. Svitak je priča metoda koja je potaknula cijeli razred na rad - i na čitanje i na razvoj pripovjednih sposobnosti. Izrađene svitak priče mogu se koristiti i u daljnjem radu - tijekom vježbanja prepričavanja književnoga djela kao i tijekom ocjenjivanja učenika.

5. PROVEDBA METODE *Priča iz kutije*

Još od ranoga djetinjstva djeca su upoznata s knjigom. Počevši od slikovnica, bajki te kratkih priča koje su djeci čitali roditelji, dijete se od malih nogu susreće sa svijetom mašte. Maštanja ne treba nedostajati ni na satima Hrvatskoga jezika. Zamišljanje nestvarnoga djeci mlađe školske dobi još je uvijek veoma zanimljivo. Na satu se književnosti učenicima pružila upravo ta prilika – uploviti u svijet mašte primjenjujući metodu *Priča iz kutije* (Prilog br.4).

Cilj je nastavnoga sata bio razviti pripovjedne sposobnosti učenika četvrtoga razreda na način da oni tijekom toga sata postanu pisci. Koristeći metodu *Priča iz kutije* sat Hrvatskoga jezika postaje učenicima znatno drugačiji te, kako se kasnije pokazalo, zanimljiviji. Samostalnim radom tijekom gotovo cijeloga sata učenici stvaraju vlastita djela, a zadatak je učitelja pratiti njihov rad te ih usmjeravati prema pravilnome pisanju. Etape se sata mijenjaju, a gotovo sve aktivnosti na satu preuzimaju sami učenici.

Zadatak je učitelja u uvodnom dijelu sata s učenicima ponoviti što sve znaju o priči i pripovijedanju kao i prirediti potrebne materijale za provedbu metode *Priča iz kutije*. Učenici su tijekom prvog obrazovnog razdoblja stekli potrebna znanja o pripovjednim elementima koje sadrži svaka od priča. Prije nego što učenici počnu s osmišljavanjem vlastitih priča, frontalnim se radom ipak sve to treba ponoviti. Učitelj zajedno s učenicima komentira kako se u priči spominju razni likovi, kako je u njoj opisano vrijeme te mjesto radnje, odnosi među likovima, tema priče, pouka i sl. Kako bi učitelji bili sigurni da će učenici dobro odraditi zadatak koji slijedi, komentirati bi se trebao svaki od elemenata (kakve sve osobine mogu imati likovi, tko su glavni/sporedni likovi, što je to tema priče, ima li svaka priča pouku, odnosi među likovima i sl.).

Nakon što su učenici još jednom upoznati s elementima priče, razgovara se o tome kako nastaju priče. Ukoliko netko od učenik/učenica voli pisati pjesme/priče, treba im dati priliku da ostatku razreda ispričaju što ih potiče na pisanje. Učitelji bi s djecom često trebali razgovarati o motivaciji. Motivacija za početak pisanja može biti raznolika, no na ovome

satu Hrvatskoga jezika odabrani su točno određeni predmeti koji će učenicima služiti kao poticaji u osmišljavanju vlastite priče. Predmeti su raspoređeni po kutijama.

Za ovaj su zadatak učenici bili podijeljeni u skupine. Svaka je skupina dobila jednu kutiju u kojoj se nalazilo mnoštvo različitih predmeta. Ti su predmeti služili kao poticaj stvaranju priče. Zadatak je učenicima bio osmisliti kratku priču prema vlastitom izboru u kojoj će svaki od predmeta iz kutije biti spomenut. Upravo je zadatak učenika da osmisle način kojim će sve te predmete međusobno povezati. Dana im je sloboda da sami odluče žele li da njihova priča bude povezana sa stvarnošću ili žele predmetima i likovima dati kakve nestvarne osobine. Povezujući mnoštvo različitih predmeta, učenici se imaju priliku odvažiti te se upustiti u stvaranje nečega potpuno novog, odstupajući od čestih i očekivanih tema vezanih za njihovu dob. *Priča* je iz kutije za ove učenike bila novost, a uvođenje će novosti u rad učenike razveseliti. Učenicima se treba pružiti prilika da svoje sposobnosti, znanja i darovitosti razviju stvaralačkim radom.

Nakon što su skupine započele s radom, u razredu je zavládala suradnička atmosfera. Učenici su u skupinama prihvaćali ideje jedni drugih te su ih zapisivali na papir. Svaki je učenik dao svoj doprinos realiziranju zadatka vlastitim idejama. Biti pisac zadatak je koji se učenicima svidio te ih je potaknuo na dodatan trud budući da će oni biti ti koji će svoje djelo izložiti ostalima. Učitelj bi nekoliko puta tijekom stvaralačkoga rada učenika trebao ponoviti na što sve trebaju obraćati pozornost pri pisanju priče.

Nakon što su skupine dovršile svoja mala pisana stvaralačka djela, došlo je vrijeme da ih i predstave ostatku razreda. Među sobom učenici su izabrali svoga predstavnika koji je bio zadužen za čitanje priče (pazeći na intonaciju, glasnoću, izražajnost), dok je jedan od učenika čitanje obogatio prikazom pročitanih scena koristeći se predmetima iz kutije. Tek nakon što je priča pročitana, zajedno s ostatkom razreda, učitelj je komentirao napisano.

Nekoliko je učenika imalo priliku reći je li im se pročitana priča svidjela ili ne i zašto, no osim toga, učenici su trebali uočiti je li priča sadržavala sve potrebne dijelove. Svaka je skupina dobila priliku pročitati nam svoju priču.

Svaka je od četiriju nastalih priča (Prilog br. 5) rezultat učenikove mašte.

Prva je skupina u svojem radu obuhvatila većinu pripovjednih elemenata spomenutih na samome početku sata. U njihovoj se priči spominju razni likovi, daju im se osobine, opisuje se mjesto radnje te odnosi među likovima. Ipak, njihova priča daje dojam već klasičnih priča – onih u kojima se spominju princ, princeza, dvorac kao i sreća do kraja život. Iako su im bili dostupni brojni predmeti, njihovo djelo podsjeća na često čitane bajke. Ono što je priču moglo učiniti još napetijom i zanimljivom je sukob likova koji se u priči prve skupine ne pojavljuje. Također, prva je skupina izostavila svojoj priči dati naslov. Neke od predmeta nisu uspjeli uvrstiti u svoju priču na logičan način te su ih samo spomenuli, no ni jedan predmet iz kutije (*prsten, dvorac, stolica, svijeća, kočija, češalj, šalica, torba, ogledalo*) u priči nije izostao.

Druga je skupina svoj zadatak odradila nešto bolje. Svojoj su priči dali naslov *Noć* te nisu izostavili bitne pripovjedne elemente. Vrijedi istaknuti kako je njihova je priča obogaćena brojnim pridjevima koji daju detaljan opis likova (*Djevojka smeđe kose i plavih očiju...*) mjesta te vremena radnje (*Otišla je do svoje sobe..., lijepa polumjesečna noć*). Učenici su iskoristili sve predmete iz kutije (*mjesec, zvijezda, djevojčica, brod, ključ, sat, torba, krevetić, dijamant, sat, brod*) povezavši ih u jednu cjelovitu priču te izbjegavši nelogičnost. Priča druge skupine govori o djevojci koja, shvativši da je kasno, silazi s broda kako bi otišla svojoj kući te odmah po dolasku tone u san. Na najbolji su način iskoristili međusobno dane ideje te su stvorili pravo malo književno djelo koje se sviđelo i ostatku razreda. Komentirajući radove kolega, učenici su se složili kako ih rad podsjeća na ona djela koja se mogu pronaći u njihovim čitankama.

Treća skupina svoju je priču obogatila nestvarnim elementima, što se može uočiti već u samom naslovu njihova rada - *Čarobna priča*. Predmete iz kutije (*lutka, knjiga, kovanica, list, gumica, kutija, karta, olovka, čarobni štapić*) odlučili su povezati na način da im daju čarobna svojstva. U njihovom se radu mogu uočiti neki od pripovjednih elemenata: Djevojčica Iva kao glavni te njezina baka kao sporedni lik, opis likova (*bolesna baka*), mjesto (*škola, najviši vrh planine*) i vrijeme radnje (*vrijeme kasne jeseni*) te tema – Potraga za dijelom čarobne knjige pomoću kojeg se ispunjavaju želje. Učestalim ponavljanjem riječi *čarobno* stječe se dojam nedostatka mašte prilikom osmišljavanja priče te se ona do samoga kraja koristi za povezivanje predmeta iz kutije. Budući da je to bio prvi susret učenika s ovom metodom, moguće je da je potrebno s učenicima istu dodatno vježbati kako bi se uočio napredak u pisanju tekstova. No, bez obzira na kvalitetu dobivenih djela, nedvojbeno je kako je provođenje metode *Priča iz kutije* korisno za učenike mlađe školske dobi jer potiče razvoj njihovih pripovjednih sposobnosti te utječe na njihovu motivaciju tijekom cijeloga sata.

U četvrtoj su skupini učenici napisali nešto drugačiju priču. Ono što su zapisali realno je i ostvarivo u svakodnevnom životu. Svi su predmeti iz kutije (*lutka dječaka, djevojčice i maloga djeteta, pas, skuter, kolijevka, kuća, ogledalo, igraća kockica*) spomenuti u priči te se uočava kako su učenici obratili pozornost na neke od pripovjednih elemenata, npr. opis lika (*pustolov Greg, napušteni pas, zaboravan, predivna žena*). Ipak, čini se da su više pozornosti posvetili spominjanju svih predmeta iz kutije nego pripovjednim elementima kojima bi mogli obogatiti svoj tekst (*opis mjesta i vremena radnje, sukob među likovima i dr.*) Njihova priča govori o pustolovu imena Greg koji na putovanja odlazi zajedno sa svojim psom. Tijekom jednog putovanja Greg upoznaje djevojku, zaljubi se te osnuju obitelj. Ono što ovoj priči također nedostaje je naslov. Svaki je od članova skupine sudjelovao u osmišljavanju priče te su zajedničkim idejama zadatak priveli kraju.

Nekoliko minuta prije samog kraja nastavnoga sata treba iskoristiti za razmjenu mišljenja o održanome satu. Učenici se trebaju osjećati slobodnima komentirati ono što im se svidjelo jednako kao i ono što im se nije svidjelo. Komentirajući vlastite radove te radove ostalih kolega, učenici međusobno dijele konstruktivne kritike koje mogu koristiti kao poticaj u daljnjem radu, kao i pohvale koje služe kao ohrabrenje te motivacija za budući rad i trud.

Učenici su u navedenom satu uživali te su se složili kako im je navedena metoda bila zanimljiva i poticajna te da bi ju voljeli češće koristiti na nastavi. Radove kolega komentirali su kao zanimljive i, bez obzira na uočene nedostatke, dobro napisane tekstove.

Svaka je metoda u kojoj učenici mogu samostalno stvarati nešto novo korisna. *Priča iz kutije* metoda je koja se djeci svidjela te je pogodna za sate u kojima učenike želimo potaknuti na pripovijedanje i time razviti njihove pripovjedne sposobnosti.

5. ZAKLJUČAK

Razvoj čitateljskih navika učenika važan je zadatak svakoga učitelja. Kako bi doprinijeli stvaranju pozitivnoga odnosa prema čitanju, zadaća je učitelja informirati se o novim metodama koje im mogu pomoći u poticanju učenika na čitačke aktivnosti. Informiranje učitelja o navedenoj temi može se obavljati pohađanjem raznih seminara i edukacijama.

Poticanje čitanja uz primjenu novih metoda trebalo bi postati sastavni dio sati Hrvatskoga jezika. Njihovom primjenom u razrednome kontekstu razvijamo učeničku maštu, želju za sudjelovanjem u nastavi, njihovu kreativnost, a moguće je utjecati i na učeničke pripovjedne sposobnosti.

U današnje vrijeme, vrijeme kada se sve mijenja velikom brzinom, obrazovni bi sustav također trebao biti spreman za određene promjene i novosti kojima će se obogatiti tradicionalno održavanje nastave.

Provedbom sati književnosti uz primjenu kreativnih metoda poticanja čitanja, pričanja i pripovijedanja, pokazalo se kako učenici s veseljem i velikim zanimanjem prilaze zadacima te kako su ih upravo provedene metode potaknule na čitanje kao i na kreativno govorno i pisano izražavanje.

Mašta učenika mlađe školske dobi bogata je te se razvijanjem ljubavi prema čitanju, pripovijedanju i stvaralaštvu učenike može potaknuti na stvaranje uistinu kvalitetnih radova kojima će se ponositi oni sami, roditelji, ali i sami učitelji.

Uvođenjem se novih metoda poticanja čitanja učenike čini aktivnim sudionicima u nastavnim satima. Stoga je njihova primjena izrazito važna u radu s učenicima mlađe školske dobi.

III. LITERATURA

- Aladrović Slovaček, K., Ivanković, M., Srzentić, D. (2013). Jezične igre u nastavnoj praksi. U B. Petrović-Soči, A. Višnjić-Jevtić (ur.), *Igra u ranom djetinjstvu* (14-27). Zagreb: OMEP Hrvatska i Alfa.
- Bakota, L., Centner, S., Majdenić, V., Peko, A., Pintarić, A. (2014). *Moja staza 3*. Čitanka u trećem razredu osnovne škole. Zagreb: Školska knjiga.
- Čudina-Obradović, M. (2008). *Igrom do čitanja: igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja*. Zagreb: Školska knjiga
- Čudina-Obradović, M. (2000). *Kad kraljevna piše kraljeviću: psihološki temelji učenja čitanja i pisanja*. Zagreb: Korak po korak.
- Čudina-Obradović, M. (2014). *Psihologija čitanja: od motivacije do razumijevanja*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga: Učiteljski fakultet sveučilišta.
- Grosman, M. (2010). *U obranu čitanja: čitatelj i književnost u 21. stoljeću*. Zagreb: Algoritam.
- Kobola, A. (1977). *Unapređivanje čitanja u osnovnoj školi*. Zagreb: Školska knjiga.
- *Nastavni plan i program za osnovnu školu*. (2006). Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa.
- Peti-Stantić, A., Stantić, M. (2009). Užitak čitanja. U R. Javor (ur.), *Čitanje - obaveza ili užitak* (5-6). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
- Rosandić, D. (2005). *Metodika književnoga odgoja*. Zagreb: Školska knjiga.
- Stričević, I. (2009). Čitanje u kontekstu školskih i narodnih knjižnica: Uloga knjižnica u poticanju funkcionalnog čitanja i čitanja iz užitka. U R. Javor (ur.), *Čitanje – obaveza ili užitak* (41-48). Zagreb: Knjižnice grada Zagreba.
- Visinko, K. (2014). *Čitanje: poučavanje i učenje*. Zagreb: Školska knjiga.

IV. PRILOZI

Prilog 1.

Priprema održanog sata Hrvatskoga jezika – *Živa priča*

I. OPĆI PODATCI Ime i prezime studenta: Katarina Mikić Studijska godina: 5. godina Nadnevak izrade priprave: 20.svibnja 2016.	SVEUČILIŠTE J.J. STROSSMAYERA UČITELJSKI FAKULTET U OSIJEKU Akademska godina: 2015./2016.
PRIPRAVA ZA NASTAVNI SAT (samostalna djelatnost studenta)	
I. OPĆI METODIČKI PODATCI 1. Nadnevak održavanja nastavnog sata: 25. svibnja 2016. godine 2. Razred u kojem se sat održava: 3. 3. Nastavni predmet: Hrvatski jezik 4. Mjesto održavanja sata: OŠ, Osijek	

II. PRIPREMA NASTAVNOG SATA

1. Programsko područje: Jezično izražavanje
2. Nastavna tema: Čitanje po ulogama
3. Nastavna jedinica: *Zaboravljiva kruška*, Zvonimir Balog
4. Izvori za izradu pripreve (stručna, didaktička i metodička literatura, udžbenici, priručnici): Bakota L., Centner S., Majdenić V., Peko A., Pintarić A., *Moja staza 3*, čitanka za hrvatski jezik za 3. razred osnovne škole

Nastavni plan i program, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Zagreb, 2006.

5. Cilj nastavnog sata: Cilj je nastavnoga sata potaknuti razvoj čitačkih sposobnosti učenika
 - a) obrazovni: doživjeti i izraziti doživljaj književnog djela, izražajno i glasno čitati tekst poštujući vrednote govorenoga jezika
 - b) funkcionalni: razvijati maštu te sposobnost zapažanja; čitanjem i slušanjem razvijati i proširivati rječnik; poticati govorno stvaralaštvo
 - c) odgojni: njegovati i poticati pozitivan odnos prema književnom djelu; usavršavanje čitateljskih navika
6. Nastavne metode: Metoda razgovora, čitanja, pisanja i slušanja, usmenog izlaganja, rada na tekstu, stvaralački rad
7. Oblici rada u nastavi (frontalni, u skupinama, u parovima, individualni): frontalni, individualni

IV. STRUKTURA I TRAJANJE NASTAVNOG SATA:

Doživljajno-spoznajna motivacija

Najava i lokalizacija književnog teksta

Interpretativno čitanje

Emocionalno-intelektualna stanka

Izražavanje doživljaja i njihova korekcija

Interpretacija

Sinteza

Stvaralački rad

V. TIJEK NASTAVNOG SATA:

Doživljajno – spoznajna motivacija

Sat započinje razgovorom. Učiteljica pita učenike jesu li oni zaboravni? Što često znaju zaboraviti? Poznaju li još nekoga tko je zaboravan? Potiče ih da prepričaju situaciju u kojoj su bili zaboravni. Mislite li da su samo ljudi zaboravni? Tko još može biti zaboravan?

ZAPAZANJA (ispunjava voditelj vježbi ili učitelj mentor)

Najava i lokalizacija književnoga teksta

Dragi učenici, danas ćemo pročitati tekst o jednoj zaboravljivoj kruški kojeg je napisao Zvonimir Balog. Udobno se smjestite i poslušajte.

Interpretativno čitanje

Čitanje teksta.

Emocionalno-intelektualna stanka

Učenici razmišljaju o tekstu kojega su poslušali.

Objavljivanje (izražavanje) doživljaja i njegova korekcija

Je li vam se svidio pročitani tekst? (*Da/Ne. Učenici navode što im se svidjelo ili nije, svoje odgovore potkrepljuju navodima iz teksta.*) Što vam se u priči najviše svidjelo? Postoji li netko kome se ova priča nije svidjela? Zašto?

Svaki će učenik na papiru dobiti tekst *Zaboravljiva kruška*. Sada vam je zadatak da samostalno pročitate priču i obratite pozornost na nepoznate riječi, ukoliko ih ima.

Tumačenje nepoznatih riječi.

Pročitajmo još jednom priču. Ovoga puta priču ćemo oživjeti. Jeste li se ikada susreli sa živom pričom? Kakva bi to priča bila?

Tijekom čitanja priče učiteljica pokazuje predmete koji se u priči pojavljuju (*kruška, drvo, jabuka, šljiva, gljiva, šalice i čaj, šibice, mačka, zvijezde, lišće, prskalica, šešir, knjiga, glačalo, čarape, ogledalo*)

<p>Interpretacija</p> <p>Tko mi želi reći kakva je kruška iz pročitane priče? Kakve je sve plodove donosilo kruškino stablo? Je li vlasnik bio ljut na krušku od samoga početka? Kako je postupao? Misliš li da je dobro postupao? Zašto? Kada se vlasnik naljutio na krušku? Što je kruška učinila? Što je vlasnik rekao kruški? Kakve osjećaje prepoznaješ u rečenici <i>Stidi se, krušketino jedna !</i> ? Što je agronom propisao za krušku? Kako je kruška uspjela iznenaditi vlasnika? Čime je sve urodila kruška? Ponašao li se i sam katkad kao <i>zaboravljiva kruška</i>? Pogriješiš li ti ponekad? Kako se drugi odnose prema tebi kada pogriješiš? Kako se ti odnosiš prema drugima kada oni pogriješe?</p> <p>Sinteza</p> <p>Ukratko ćemo ponovit što smo danas radili. Može li mi netko reći koji je naslov priče koju smo danas čitali? Tko je napisao <i>Zaboravljivu krušku</i>? O čemu ova priča govori?</p> <p>Stvaralački rad</p> <p>Vrijeme je da vi oživite ovu priču. Kutija je spremna za vas. Imate nekoliko minuta da pažljivo pročitate priču nekoliko puta, kako biste ju lijepo mogli pročitati pred cijelim razredom. Tijekom čitanja, koristite predmete iz kutije kako biste oživjeli našu <i>Zaboravljivu krušku</i>. Tijekom čitanja obratite pozornost na to da budete izražajni, dovoljno glasni. Nemojte brzati, neka cijeli razred uživa u vašem prikazu priče. Ima li dobrovoljaca?</p>	
<p>VI. PLAN PLOČE</p> <p style="text-align: center;">Zaboravljiva kruška</p> <p style="text-align: center;">Zvonimir Balog</p>	

Prilog 2.

Priprema održanog sata Hrvatskoga jezika – *Svitak priča*

<p>I. OPĆI PODATCI</p> <p>Ime i prezime studenta: Katarina Mikić</p> <p>Studijska godina: 5. godina</p> <p>Nadnevak izrade priprave: 19. svibnja 2016.</p>	<p>SVEUČILIŠTE J.J. STROSSMAYERA</p> <p>UČITELJSKI FAKULTET U OSIJEKU</p> <p>Akadska godina: 2015./2016.</p> <p>Profesor metodike: Bakota Lidija, doc. dr. sc.</p>
<p>PRIPRAVA ZA NASTAVNI SAT</p> <p>(samostalna djelatnost studenta)</p>	
<p>I. OPĆI METODIČKI PODATCI</p> <p>1. Nadnevak održavanja nastavnog sata: 24. svibnja 2016. godine</p> <p>2. razred u kojem se sat održava: 3.</p> <p>3. Nastavni predmet: Hrvatski jezik</p> <p>4. Mjesto održavanja sata: OŠ, Osijek</p>	

II. PRIPREMA NASTAVNOG SATA

1. Programsko područje: Jezično izražavanje
2. Nastavna tema: Pripovijedanje
3. Nastavna jedinica: *Lijeni miš*, Stanislav Femenić
4. Izvori za izradu priprave (stručna, didaktička i metodička literatura, udžbenici, priručnici): Bakota L., Centner S., Majdenić V., Peko A., Pintarić A., *Moja staza 3*, čitanka za hrvatski jezik za 3. razred osnovne škole

Nastavni plan i program

5. Cilj nastavnog sata: Poticati razvoj čitačkih i pripovjednih sposobnosti učenika
6. Zadatci nastavnog sata:
 - a) obrazovni: Razlikovati stvarni od nestvarnog događaja; Pripovijedati o stvarnome i zamišljenome događaju
 - b) funkcionalni: Razvijati maštu; čitanjem i slušanjem priče razvijati i proširivati rječnik; poticati govorno i pisano stvaralaštvo.
 - c) odgojni: Njegovati i poticati pozitivan odnos prema književnom djelu; Osvijestiti važnost lijepog prepričavanja; usavršavanje čitateljskih i pripovjednih navika.
7. Nastavne metode: Metoda razgovora, čitanja, pisanja i slušanja, usmenog izlaganja, rada na tekstu, stvaralački rad
8. Oblici rada u nastavi (frontalni, u skupinama, u parovima, individualni): frontalni, u skupinama

IV. STRUKTURA I TRAJANJE NASTAVNOG SATA:

Doživljajno-spoznajna motivacija

Najava i lokalizacija književnog teksta

Interpretativno čitanje

Emocionalno-intelektualna stanka

Izražavanje doživljaja i njihova korekcija

Interpretacija Sinteza

Stvaralački rad

<p>V. TIJEK NASTAVNOG SATA:</p> <p>Na satu smo Hrvatskoga jezika. Danas nećete trebati udžbenike niti bilježnice.</p> <p>Doživljajno – spoznajna motivacija</p> <p>Za početak, svatko od vas dobit će komad papira na kojemu ćete pronaći zagonetku. Tko mi može reći što je to zagonetka? Vjerujem da ćete do rješenja doći lako. Postoji nekoliko različitih zagonetki koje ću vam podijeliti. Ukoliko do rješenja dođete brzo, slobodno pružite pomoć prijatelju iz klupe. Pričekat ćemo da svi završe te ćemo provjeriti jeste li dobili točna rješenja. (<i>Voli tišinu, voli mir, kad u rupi gricka sir. U šetnju se rado sprema ako mačke blizu nema. _ _ _ / Nježan i lijep kao cvijet, veseli je njegov let. Gdje je cvijeće tamo lijeće. Ima krila, nije ptica, a bio je gusjenica. _ _ _ _ _ / Malen sam ko zrno riže, radišan i jak. Uvijek nas je puno braće, ne plaši nas čak ni lav. Crni, žuti ili bijeli, mi smo ko' vojnici pravi. Što smo? Tko smo? Mi smo _ _ _ _ _ / Svileni krilce, skriveno rilce. Kad te ubode, eto nezdore. Ali i slasti, kad te medom počasti. _ _ _ _ _</i>)</p> <p>Tko mi želi pročitati zagonetku broj 1? Slažete li se svi da je rješenje zagonetke točno? Tko želi pročitati sljedeću zagonetku? ...</p> <p>Kao što smo već i spomenuli, rješenja zagonetki su nam miš, pčela, mrav, leptir. Tko mi može reći nešto o tim životinjama? Kako su one predstavljene u pričama? Kakve bi im osobine dali? Jesu li vrijedni, spori, lijeni, lukavi?</p> <p>Najava i lokalizacija književnoga teksta</p> <p>Dragi učenici, ovaj zadatak bio je uvod u tekst <i>Lijeni miš</i> kojega je napisao Stanislav Femenić. U ovome tekstu upoznat ćemo se sa životinjama koje smo sada spominjali. Udobno se smjestite i pažljivo poslušajte tekst.</p> <p>Interpretativno čitanje</p> <p>Čitanje teksta</p> <p>Emocionalno-intelektualna stanka</p> <p>Učenici razmišljaju o tekstu kojega su poslušali.</p>	<p>ZAPAZANJA (ispunjava voditelj vježbi ili učitelj mentor)</p>
---	--

Objavljivanje (izražavanje) doživljaja i njegova korekcija

Je li vam se svidio pročitani tekst? (*Da/Ne.*) Učenici navode što im se svidjelo ili nije, svoje odgovore potkrepljuju navodima iz teksta.

Sada neka svatko sam pročitati tekst i obratite pozornost na nepoznate riječi u tekstu.

Tumačenje nepoznatih riječi.

Lagodniji, cijukne

Interpretacija

Gdje se nalazio miš?

Što je sve promatrao ležeći pod maslačkovim cvijetom?

Zašto se ova basna zove Lijeni miš?

Što je to basna?

Gdje su to žurile sve životinje?

Tko je uništio sreću lijenoga miša?

Jesi li ti nekada poput lijenoga miša?

Kada si poput mrava ili pčele?

Pročitaj još jednom pouku basne. Možeš li mi reći što bi ona značila?

Sinteza

Ponovit ćemo što smo danas radili. Može li mi netko reći koji je naslov teksta koji smo danas čitali i tko ga je napisao? Koji likovi se u tekstu spominju? Kakav je miš i kako se ponaša? Kako su se ponašale druge životinje? Koja je pouka ove basne?

<p>Stvaralački rad</p> <p>Slijedi dio sata u kojem ćete raditi u skupinama.</p> <p>Svaka se priča sastoji od nekoliko događaja. Pročitajte priču još jednom i podijelite ju na događaje. Smislite im naslove i zapišite ih.</p> <p>Nakon što ste osmislili naslove, podijelit ću vam ove papire. Podsjećaju li vas na nešto? Ovo se zove svitak. Svaka će skupina dobiti po jedan svitak. Vaš će zadatak biti iskoristiti taj svitak za ilustracije ove priče. Što su to ilustracije? Volite li vi crtati?</p> <p>Na samom početku svitka nacrtat ćete prvi dio priče <i>Lijeni miš</i>, zatim drugi i tako sve do samog kraja priče u kojem možete, ukoliko želite, umjesto crteža napisati pouku ove basne.</p> <p>Nakon što dovršite svoje ilustracije, vrijeme je za prepričavanje basne. Koristeći svitak, vaš će zadatak biti prepričati basnu <i>Lijeni miš</i> meni i ostatku razreda.</p> <p>Važno je biti uredan i vrijedno raditi na zadatku. Isto tako, ne zaboravite na važnost lijepog prepričavanja priče. Ne zaboravite se lijepo izražavati. Svaki učenik iz skupine neka prepriča jedan dio priče. Jeste li razumjeli zadatak?</p> <p>Nakon što su dovršili ilustracije te podijelili uloge unutar skupina, učenici izlažu svoje radove pred pločom.</p>	
<p>VI. PLAN PLOČE</p> <p style="text-align: center;">Lijeni miš</p> <p>Stanislav Femenić</p>	

Prilog 3.

Fotografije učeničkih radova nastalih na satu.

Svitak skupine br.1:

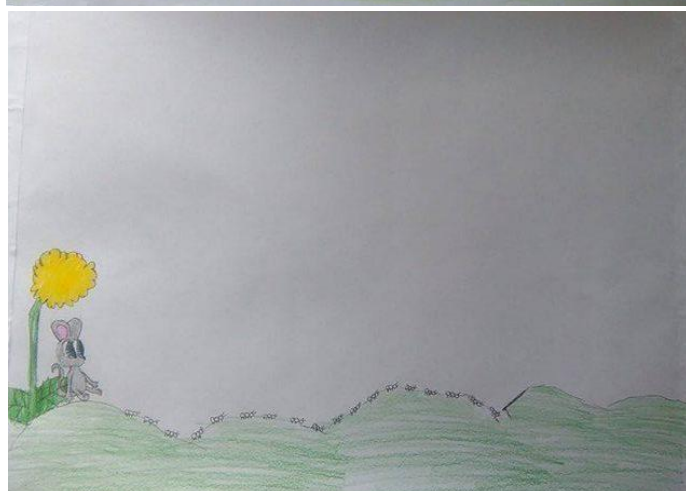

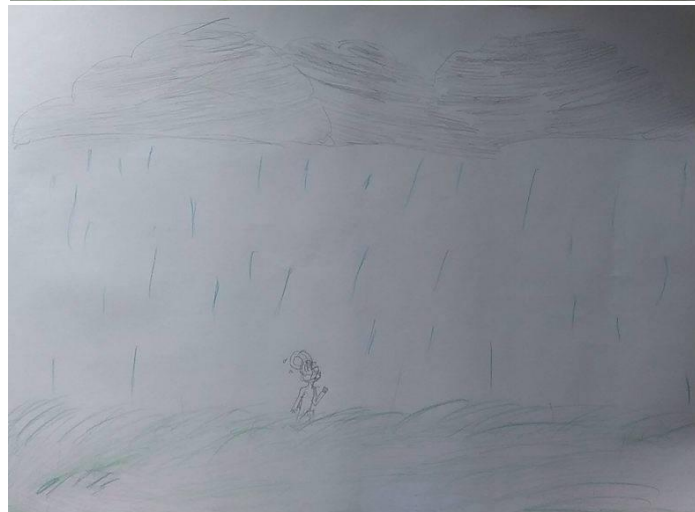
Svitak skupine br. 2:

Svitak skupine br.3:

Prilog 4.

Priprema održanog sata Hrvatskoga jezika – *Priča iz kutije.*

I. OPĆI PODATCI Ime i prezime studenta: Katarina Mikić Studijska godina: 5. godina Nadnevak izrade priprave: 20.svibnja 2016. godine	SVEUČILIŠTE J.J. STROSSMAYERA UČITELJSKI FAKULTET U OSIJEKU Akademska godina: 2015./2016.
PRIPRAVA ZA NASTAVNI SAT (samostalna djelatnost studenta)	
I. OPĆI METODIČKI PODATCI 1. Nadnevak održavanja nastavnog sata: 24. svibnja 2016. godine 2. Razred u kojem se sat održava: 4. 3. Nastavni predmet: Hrvatski jezik 4. Mjesto održavanja sata: OŠ, Osijek	

II. PRIPREMA NASTAVNOG SATA

Programsko područje: Jezično izražavanje

Nastavna tema: Pripovijedanje

Nastavna jedinica: *Priča iz kutije*

Izvori za izradu pripreme (stručna, didaktička i metodička literatura, udžbenici, priručnici):

Nastavni plan i program, Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa, Zagreb, 2006.

Cilj nastavnog sata: Cilj je nastavnog sata razviti pripovjedne sposobnosti učenika

Zadaci nastavnog sata:

- a) obrazovni: Tečno i samostalno pripovijedati o stvarnome i zamišljenome događaju; Samostalno stvarati priču; Zamijetiti i razlikovati dijelove fabule
- b) funkcionalni: razvijati maštu te sposobnost zapažanja; proširivati rječnik; poticati govorno stvaralaštvo
- c) odgojni: njegovati i poticati pozitivan odnos prema književnom djelu; usavršavanje čitateljskih i pripovjednih navika

Nastavne metode: Metoda razgovora, čitanja, pisanja i slušanja, usmenog izlaganja, rada na tekstu, stvaralački rad

Oblici rada u nastavi (frontalni, u skupinama, u parovima, individualni): frontalni, u skupinama

IV. STRUKTURA I TRAJANJE NASTAVNOG SATA:

Doživljajno-spoznajna motivacija

Najava i lokalizacija

Stvaralački rad

Interpretacija

V. TLJEK NASTAVNOG SATA:

Sat je Hrvatskog jezika pa vas molim da pripremite svoje udžbenike i bilježnice.

ZAPAŽANJA (ispunjava
voditelj vježbi ili učitelj
mentor)

Doživljajno – spoznajna motivacija

Započet ćemo sat rješavanjem rebusa. Znete li što je rebus? Kako se rješava? Svatko od vas dobit će svoj komad papira na kojemu se nalazi rebus. Nakon što otkrijete rješenje, podignite ruku u zrak. Ne govorite rješenje rebusa na glas. Pročitat ćemo ga tek nakon što svi završe. (*Rješenje rebusa je priča iz kutije*)

Najava i lokalizacija književnoga teksta

Dragi učenici ovo je bio uvod u današnju naš današnji sat Hrvatskoga jezika. Jeste li ikada čuli za priču iz kutije? Što bi to moglo biti? Za ovaj se zadatak morate podijeliti u skupine. Svaka skupina dobit će svoju posebnu kutiju.

Stvaralački rad

Svaka je skupina dobila svoju kutiju. U tim kutijama nalaze se različiti predmeti. Vaš je zadatak osmisliti priču u kojoj će svi ti predmeti biti spomenuti. Tko mi može reći, što sve jedna priča treba sadržavati? (*Učiteljica navodi učenike na odgovore koji govore da priča treba imati likove, da ti isti likovi trebaju biti opisani, da se svaka priča sastoji od više dijelova, kako u priči treba postojati sukob koji se na kraju iste rješava i sl.*)

Skupina br.1: *U kutiji se nalazi: prsten, dvorac, stolica, svijeća, kočija, češalj, šalica, torba, ogledalo*

Skupina br.2: *U kutiji se nalazi: mjesec, zvijezda, djevojčica, brod, ključ, sat, torba, krevetić, dijamant, sat, brod*

Skupina br.3: *U kutiji se nalazi: lutka, knjiga, kovanica, list, gumica, kutija, karta, olovka, čarobni štapić*

Skupina br. 4: *lutka dječaka, djevojčice i maloga djeteta, pas, skuter, kolijevka, kuća, ogledalo, igraća kockica, lopta*

Svi se predmeti iz kutije trebaju spomenuti u priči. Učenici za osmišljavanje priče imaju 20 minuta. Učiteljica redovito podsjeća učenike na stvari na koje trebaju obratiti pozornost.

Kada učenici osmisle priču, uče ju pravilno čitati kako bi ju što bolje prezentirali razredu. Za vrijeme izlaganja, jedan učenik čita dok ostatak skupine / pojedinac iz skupine pomoću predmeta iz kutije prikazuje priču.

<p>Interpretacija</p> <p>Nakon što svaka skupina ostatku razreda predstavi svoju priču, učiteljica zajedno s ostalim učenicima razgovara o istoj. Uočava se jesu li učenici uspješno obavili zadatak te jesu li se držali uputa sa samog početka sata. Učenici izražavaju svoje doživljaje o pročitanim pričama.</p>	
<p>VI. PLAN PLOČE</p> <p>Priča iz kutije</p>	

Prilog 5.

Transkripti učeničkih radova nastalih provođenjem metode *Priča iz kutije*.

Transkript skupine br. 1:

Bila jednom jedna princeza. Zvala se Merida. Živjela je u velikom dvorcu. Majka joj je umrla još dok je bila mala. Od nje joj je ostao samo njezin prsten. Njen prsten je čuvala u svojoj jako dragoj torbi. Svako jutro, kad bi se probudila, sjela bi u svoj dragi stolac pred ogledalom, upalila svijeću i počesljala se svojim zlatnim češljem. Jedno popodne pila je čaj iz svoje najdraže plave šalice. Njen otac je došao po nju u velikoj kočiji. Odveo ju je do drugog kralja i kraljice da upozna princa. Kad su došli, ugledala je lijepog princa Leonarda. Oni su se zaljubili na prvi pogled. Njegovi roditelji i njen otac su vidjeli da su se oni zaljubili. Princ i princeza su se vjenčali. Živjeli su u jako velikom i lijepom dvorcu. Imali su štalu sa puno lijepih konja. Princ i princeza su sretno živjeli do kraja svog života.

Predmeti iz kutije: *prsten, dvorac, stolica, svijeća, kočija, češalj, šalica, torba, ogledalo*

Transkript skupine br. 2:

NOĆ

Bila je jedna lijepa polumjesečna noć u kojoj je nebo sjajilo poput dragulja. Jedna zvijezda je promatrala veliki brod koji plovi velikim plavim morem. Jutro je. Djevojka smeđe kose i plavih očiju se probudila, pogledala na sat i shvatila koliko je kasno i da mora sići sa broda. Sišla je. Ponijela je torbicu i ključ od kuće i krenula. Na pola puta je zaboravila da nema ljubičastu štiklu. Uzela je svoj stari hrđavi ključ od kuće i otključala kućna vrata. Otišla je do svoje sobe i usnula. Sanjala je lijepo zvjezdano nebo i mjesec koji nikada nije prestao sjati.

Predmeti iz kutije: *mjesec, zvijezda, djevojčica, brod, ključ, sat, torba, krevetić, dijamant, sat, brod*

Transkript skupine br. 3:

ČAROBNA PRIČA

Djevojčica Iva se vraćala iz škole u vrijeme kasne jeseni. Lišće je šušalo i padalo s grana. Iva je slučajno stala s čizmom na staru knjigu. Na knjizi je pisalo : Onaj koji nađe drugi dio čarobne knjige i pročita čarobne riječi postat će čarobnjak. Knjiga je pisana čarobnom olovkom. Pored knjige se stvorila čarobna karta do čarobnog štapića. Iva je odmah krenula na najviši vrh planine. Našla je čarobni štapić. Stvorila se čarobna fontana. Imala je jedan novčić kojeg je bacila u fontanu i zaželjela je jednu želju: da ozdravi njezina baka. Vratila se kući i ispred kuće je našla lijekove. Njezina baka je odmah ozdravila. Tada je čarobna gumica obrisala sve riječi iz knjige i nitko više nije mogao naći čarobni štapić.

Predmeti iz kutije: *lutka, knjiga, kovanica, list, gumica, kutija, karta, olovka, čarobni štapić*

Transkript skupine br. 4:

Jednog dana pustolov Greg je putovao po cijelom svijetu s malim skuterom. Putovao je po džungli i sreo napuštenog psa. Čovjek je odmah zavolio psa. Postali su najbolji prijatelji. Jednog dana Greg nije pazio gdje hoda i skoro je pao s litice ali njegov ga je pas u zadnjem trenutku spasio. Bio mu je vječno zahvalan. Nastavili su put i došli su do jednog gradića. Tamo je Greg upoznao jednu predivnu ženu koja je također voljela putovati. Zvala se Katarina. Pomogla mu je da sagradi kuću. Napravili su kućicu za psa. Kupili su mu loptu i gumenu kockicu. Greg se zaljubio i oženili su se. Kako se Katarina voljela gledati u ogledalo kupila si je jedno predivno ružičasto ogledalo. Katarina je, gledajući se u novo ogledalo, zamišljala sebe s djetetom. Nakon par mjeseci dobili su dijete. Dijete se jako voljelo ljuljati u svojoj kolijevci. Kad je dijete naraslo, voljelo se igrati sa psom i živjeli su dugo i sretno.

Predmeti iz kutije: *lutka dječaka, djevojčice i maloga djeteta, pas, skuter, kolijevka, kuća, ogledalo, igraća kockica,*